

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ
Μ. Σ. ΒΑΛΛΗΣ & Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ:

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
"ΧΑΡΑΥΓΗΝ",
ΜΥΤΙΛΗΝΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΠΑΡΑ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ 'ΣΑΛΠΙΓΓΟΣ',
ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
(ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ)

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΡΩΜΗΝ

Ο ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ ΣΤΟ ΠΟΤΑΜΙ

[Νέον ἐπίλεκτον συνεργάτην ἔχει νὰ παρουσιάσῃ σήμερον εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς ἡ «Χαραυγῆς», τὸν συμπαθῆ καὶ εὐφῆμως γνωστὸν λόγιον καὶ δημοσιογράφον κ. Σπύρον Μελά, τὸν συγγραφέα τοῦ «Γυιοῦ τοῦ Ἰσκιου» καὶ ἄλλων δραματικῶν ἔργων. Αἱ κατωτέρω ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὴν Ρώμην θὰ συναρπάσουν τοὺς ἀναγνώστας μας μὲ τὴν θαυμασίαν περιγραφικὴν δύναμιν τοῦ πολυτίμου συνεργάτου μας].

Ἀπὸ τὰ πλέον εὐχάριστα εἶνε νὰ περιπλανᾶται κανεὶς ἀσκόπως εἰς τοὺς δρόμους μεγάλης πόλεως, καὶ μάλιστα τῆς Ρώμης. Ἡ ζωὴ δὲν ἀποκαλύπτεται ποτὲ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔχει τοὺς σκοποὺς του. Φεύγουσα, ὅπως κάθε καλλονή, τοὺς εὐφρεῖς καὶ τοὺς «φιλολόγους» ἀγαπᾷ νὰ φανερώνηται μόνον εἰς τοὺς ταπεινοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἔχουν ἀπὸνῆρευτον τὸν νοῦν καὶ ἀπλῆν τὴν καρδίαν. Τὴν χαρακτηριστικὴν ἐκείνην ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν εἶνε ἀκόμη νύκτα, χωρὶς νὰ εἶνε ὅμως καὶ ἡμέρα, εἶνε μοναδικὴ εὐτυχία ἕνας τέτοιος περίπατος κατὰ μῆκος μιᾶς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως. Τὸν ποταμὸν αὐτόν, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν νεότητά του, πρὶν ἀκόμη ζευχθῆ ἀπὸ πολυτελεῖς σκαλιστάς γεφύρας, ἐνέπνευσεν ὠδὰς ὑψηλὰς εἰς τοὺς Λατίνους ποιητὰς, οἱ περιηγητὰ τὸν εὐρίσκουν «ἄσχημον ὀυάκιον». Διὰ τὰς βλασφημίας, τὰς ὁποίας τοξεύουν οἱ περιεργοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι, εἶνε ἀρκετὴ τιμωρία ὅτι, ἐνῶ ξεθεώνονται ταξειδεύοντες, δὲν βλέπουν ἀπολύτως τίποτε. Ὁ περιηγητὴς δίδει πραγματικῶς τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ταξειδεύει μᾶλλον διὰ νὰ τὸν ἰδοῦν. Διότι κάθε πρᾶγμα ἔχει τὴν ὥραν του, ἡ ὁποία σπανίως συμπίπτει μ' ἐκείνην τοῦ πρακτορείου «Κοὺν καὶ Σία». Ὁ ἀπλοῦς ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ κλίνει ἐνστικτικῶς πρὸς τὰς λεπτεπιλέπτους ἡδονὰς τῆς ὀράσεως, ἡμπορεῖ νὰ δώσῃ καὶ τὴν ζωὴν του δι' αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ ποταμοῦ.

Αἱ σκιαί, ἀναρριχώμεναι ἀπὸ τὸν κάμπον, προσπαθοῦν νὰ κυριεύσουν τὰ ὑψώματα τὰ ὁποῖα δὲν ἀγαποῦν τὴν νύκτα. Τὰ τελευταῖα φῶτα τῆς ἡμέρας τρέμουν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ἑπτὰ ἐνδόξων λόφων, εἰς τὰς ἄκρας τῶν κυπαρίσσιων τοῦ Μόντε Πίντσιο, Μόντε Μάριο καὶ Μόντε Τζανικόλο, εἰς τὰς στέγας τῶν μεγάρων

τοῦ Βατικανοῦ καὶ τοῦ Καπιτωλίου, εἰς τὴν καπὸλαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ τ' ἀνοικτὰ πτερὰ τοῦ χαλκίνου Ἀγγέλου, ὁ ὁποῖος πάλλει τὸ ξιφὸς του εἰς τοὺς αἰθέρας ὑπὲρ τὰς ἐπάλλξεις τοῦ φρουρίου. Ἡ πόλις παρακολουθεῖ ἐκστατικὴ τὸν ἀγῶνα βυθισμένη στὴν οὐμίχλην τοῦ πρώτου νυκτώματος. Τὰ κολοσσιαῖα μνημεῖα, οἱ ἄπειροι νέοι καὶ ἀρχαῖοι ναοὶ καὶ τὰ παλαιὰ σιωπηλὰ παλάτια, μὲ τὰς περιτέχνους γλυφάς, αὐτὴν τὴν ὥραν εἶνε ὅλα σκιώδη καὶ ἀμυδρὰ ὡς παρελθόν. Ἡ νοσταλγία των — νομίζει κανεὶς — πρὸς ἐκείνους τοὺς περασμένους χρόνους τῶν ἰσχυρῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι τὰ ἐδημιούργησαν λατρεύοντες ἕνα νέον θεόν, μὲ μίαν νέαν ψυχὴν καὶ ἕνα πάθος διάπτρον, εἶνε τόσον ἰσχυρά, ὥστε πρὸς στιγμὴν ἐνίκησε πάντα νόμον ὑπάρξεως, καὶ ἐξηφάνισε κάθε ἀπόστασιν μεταξὺ παρόντος καὶ παρελθόντος. Τὴν ἰδίαν ἐντύπωσιν δοκιμάζει κανεὶς καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν περιπατῶν κατὰ τὸ δειλινὸν μούχρωμα ὑπὸ τὰς καστανέας τῆς μεγάλης λεωφόρου, ποὺ φέρει πρὸς τὸ Γιλδίτ, βλέπει τ' ἀραβικὰ παλάτια τῶν παλαιῶν Σουλτάνων, ἐνῶ ἀπὸ τὸ μπαλκονάκι ἐνὸς πανυψηλοῦ μιναρὲ ὁ χόντζας μελωδεῖ τὸ σύντομον σύμβολον πίστεως, ὅτι ἕνας Θεὸς ὑπάρχει στὸν οὐρανὸν καὶ ἕνας προφήτης εἰς τὴν γῆν. Μολαταῦτα ὅπως ἐκεῖ ἔτσι ἀκριβῶς καὶ εἰς τὴν Ρώμην, τίποτε δὲν συνδέει τὸν ξένον, ἀλλ' οὔτε καὶ αὐτὸν τὸν ἐντόπιον πρὸς τὸ βαθὺ θρησκευτικὸν αἶσθημα, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν ἡ πηγὴ ὅλων αὐτῶν τῶν θαυμασίων ρυθμῶν, ἡ δημιουργὸς αἰτία ὅλης αὐτῆς τῆς ἀπιστεῦτως ἀφθόγου καλλονῆς. Διὰ κάθε τόπον ὁ ὁποῖος ἀνέδειξε μίαν ἰδικὴν του θρησκείαν εἰς τὸ παρελθόν, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶνε κατόπιν ξένοι, ἔστω καὶ ἂν τὸν κατοικοῦν διαρκῶς. Ὁ δὲ ξένος, αἰσθάνεται ὅτι εἶνε ξένος ἐκεῖ περισσότερον παρὰ παντοῦ ἄλλοῦ.

Παρόμοιον αἶσθημα μονώσεως κυριεύει τὰ πλήθη τῶν ἐργατικῶν ἀνθρώπων, τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παρθένων τοῦ λαοῦ, τὴν ὥραν αὐτὴν ποὺ ἀφίνουν τὴν ἐργασίαν των καὶ χύνονται εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ. Ὁλος αὐτὸς ὁ ξένος κόσμος, ὁ ὁποῖος ἀπλώνει τριγύρω των τὰ σαγηνευτικὰ μυστήριά του, καθὼς πέφτει στὸν θαμβὸν καθρέπτην τοῦ νεροῦ, χάνει καὶ τὰ τελευταῖα ἴχνη ἐπαφῆς πρὸς τὴν πραγματικότητα. Γίνεται ὄνειρον ὄνειρου, σκιὰ τῆς σκιᾶς. Ὡχρὰ καὶ ἀμφίβολα φαίνονται τὰ πρῶτα ἄστρα εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀνάπτουν τὰ φανάρια εἰς τὰς γεφύρας καὶ τὸ φῶς των ρίπτει μακρὰς ταινίας, κυματιζού-

σας μεταξύ τῶν τελευταίων εἰδώλων τῶν παλαιῶν μεγάρων, τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν φρουρίων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὰς ὄχθας κρέμονται ἀνάποδα πρὸς τὸ χάος... Χωρὶς νὰ τὸ θέλουν οἱ διαβάται βραδύνουν τὸ βῆμα καὶ τέλος, ὃ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἀραδιάζονται εἰς τὰ πεζούλια τῆς ὄχθης καὶ ἀκουμβῶντας τὸ κεφάλι στὰ χέρια, κυττάζουν σιωπηλοὶ ἐπὶ ὥρας. Ποῦ κυττάζουν; Κυττάζουν κυρίως μέσα των. Τὸ ἀκατάληκτον μυστήριον τῶν ἔξω εἰκόνων ἐξυπνᾷ ὅλα τὰ τραγικὰ ἐρωτηματικὰ εἰς τὸ βάθος τῶν πτωχῶν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων.

Αἱ ὠραιόταται παρθένοι τοῦ λαοῦ μὲ τὴν λευκὴν ἐσάρπαν καλύπτουσαν τὰ πλούσια μαλλιά καὶ πίπτουσαν εἰς τὸ χαριτόδωρον μέτωπον, ἀκουμβισμέναι εἰς τὸ πλάι τοῦ καλοῦ των, συλλογίζονται τὰς ἐρωτικὰς των περιπετείας. Ἄλλὰ τὸ θέαμα τοῦ φρουρίου τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου παρασύρει τὰς τρυφεράς των ψυχὰς εἰς ταξείδιον πολὺ μακρυνόν. Συγχύζουν ἀορίστως τὴν ἰδικήν των ἱστορίαν πρὸς τὰς τραγικὰς περιπετείας τῆς Φλόρια Τόσκα καὶ τῆς Βεατρίκης Τζέντσι, τῶν δύο αὐτῶν ἐρωτικῶν πλασμάτων, τὰ ὁποῖα περασμένοι αἰῶνες, ἰσχυροὶ καὶ πνέοντες πάθος, συνέθλιψαν, ὡς συνθλίβει μετὰ τῶν δακτύλων του βάνδαλος διαβάτης εὐῶδες καὶ τρυφερὸν ἄνθος κήπου. Ἐκεῖ ἀκριβῶς ὑπὸ τὴν γέφυραν ἐκείνην, τῆς ὁποίας τὰ τόξα ἔχει κυριεύσει τὸ σκότος, αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἔπεσε κ' ἐπνίγη, πιστὴ στὸν Μάριον Καραβαδόσην, ἡ Φλόρια Τόσκα, τῆς ὁποίας ἡ ζωὴ δὲν ἦτο παρὰ τραγοῦδι καὶ ἔρωτος.

Ἄπ' αὐτὸ ἐκεῖ τὸ μαῦρον χάσμα, ἀληθινὴν πύλην τοῦ Ἄδου, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν ζωὴν τὸ τρυφερὸν πλάσμα. Μὲ ποίαν ἀγάπην νὰ ἐκάλυψαν τὸ θαυμάσιον σῶμά της τὰ μακάρια νερὰ τοῦ ποταμοῦ. Ὅλα εἶνε σιωπηλὰ καὶ καταβεβλημένα. Κανένας ἦχος ἀπότομος δὲν ταράσσει τοὺς γλυκεῖς ῥεμβασμούς. Κάπου, κάπου μόνον ἀκούονται τὰ σφυρίγματα τῶν τραίνων ποῦ σχίζουσι τὴν πεδιάδα καὶ φεύγουν ἄλλα ἐπάνω πρὸς τὴν Ἄλπειν καὶ ἄλλα κάτω πρὸς τὰς θαλάσσας. Εἰς τὸ «Πόρτο», μίαν μεγάλην ἀποδάθραν τοῦ ποταμοῦ, ὅπου φέρει διπλὴ μαρμαρίνη κλίμαξ, εἶνε ἀραγμένη καὶ μαυρίζει μιὰ μεγάλη μαοῦνα. Μερικοὶ κατάμαυροι ἄνθρωποι πηγαινοέρχονται κυρτοὶ, φορτωμένοι μεγάλα βάρη γαιανθράκων. Τὴν ξεφορτώνουν. Καθὼς ἀναδεύονται μὲ κόπον τὰ στραπατσαρισμένα σώματά των προβάλλουν τὰ παραμορφωμένα γραμμὰ των εἰς τὸ θαμβὸν βάθος τῆς ἀμφιλύκης. Ὁ πολιτισμὸς καὶ αἱ προόδοι τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐὰν ἤξερα νὰ ζωγραφίσω, θὰ ἔκλεια μέσα εἰς μίαν μαύρην κορνίζαν αὐτὴν τὴν σκηνὴν τῆς κολάσεως καὶ θὰ τὴν κρεμοῦσα εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν δεξιῶσεων τοῦ Δημαρχείου τῆς Ρώμης, διὰ νὰ τὴν βλέπουν οἱ συνδαιτημόνες τῶν ἐπισημῶν γευμάτων, οἱ ὁποῖοι ζαλισμένοι ἀπὸ τὴν σαμπάνιαν, προπίνουν πάντοτε «ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος»· εἰς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν, ἐν τούτοις, μ' ἐπρόλαβεν ὁ λαϊκὸς σαρκασμὸς.

Πρὸ τινος ὁ δήμαρχος ἐτοποθέτησεν εἰς τὴν

κλίμακα τοῦ «Πόρτο» μίαν μεγάλην μαρμαρίνην πλάκα, διὰ νὰ γράψῃ ἀναμφιβόλως τὸ ὄνομά του, διὰ νὰ γνωρίζουν καὶ αἱ γενεαὶ ποῦ μᾶς ἔρχονται ὅτι ὑπῆρξε κάποτε κάποιος δήμαρχος τόσον ἐξαιρετικὸς, ὥστε κατώρθωσε μὲ χρήματα τοῦ λαοῦ νὰ κατασκευάσῃ μίαν μεγαλοπρεπῆ σκάλαν, τὴν ὁποίαν ἀνέβαιναν ἀναστενάζοντες μερικοὶ κατάμαυροι σκλάβοι, φορτωμένοι ὡς κτήνη. Ἄλλ' οἱ ἐργάται μόλις ἐτοποθετήθη ἡ πλάξ ἔσπευσαν νὰ γράψουν ἐπάνω σαρκαστικώτατα: «Ἐνθάδε κείνται τὰ ὀστᾶ τῶν ἐκφορτωτῶν γαιανθράκων».

(Ἀθηναί).

Σπῦρος Μελᾶς.

ΜΕΘΥΣΙ

Στὴ Μολυβιάτισσα I. K.

(Ἀναθεματισμένη καὶ τζαναμπέτισσα
ρακὶ κρασί δὲν ἦπια· σ' εἶδα καὶ μέθυσσα).

==1==

Σκόρπα τὰ βραχνοκύματα,
Τραγουδιστὴ λεβέντη,
Ἄπ' τᾶμουσο βιολί
Καὶ παίζε, παίζε ἀκούραστα
Τὸν τούρκικο χαβά.

==2==

Τὰ μάτια σου τὰ ὀλόμαυρα,
Ἀναθεματισμένη,
Τᾶφράτο σου κορμί
Γιατί, γιατί σκληρότατα
Μοῦσφιξαν τὴν καρδιά;

==3==

Ρακί, κρασί δὲ γεύτηκα
— Μὰ τὴ Χαριτωμένη —
Νὰ πνίξω τὴν ὀρμὴ·
Σ' εἶδα μονάχα κι' ἄξαφνα
Μέθυσσα γιὰ καλά.

==4==

Βάρα λοιπὸν ἀσώπαστα,
Τραγουδιστὴ λεβέντη,
Τὸ ἄμουσο βιολί.
Σκόρπα τὰ βραχνοκύματα
Τοῦ τούρκικο χαβά.

Λωζάνη, Χειμῶνας 1910.

X. E. Μολῆνος

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΟΥ

ΡΩΣΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἄν πάρη καὶ ἐξετάση κανεὶς τὸν δρόμον ποῦ ἐπῆρε ἡ ρωσικὴ φιλολογία κατὰ τὰ δέκα τελευταῖα ἔτη, ἠμπορεῖ νὰ τὴν χωρίσῃ εἰς δύο ρεύματα: εἰς τὸ νατουραλιστικὸν ρεῦμα καὶ εἰς τὸ συμβολιστικόν.

Οἱ κυριώτεροι ἀντιπρόσωποι τοῦ πρώτου, εἶναι ὁ Μ. Ἀρτσιμπάσσεβ καὶ ὁ Α. Κούπριν.

Ὁ Μ. Ἀρτσιμπάσσεβ ἀκολουθεῖ ἄλλοτε τὸν Τολστόη καὶ ἄλλοτε τὸν Ζολᾶ.

Πολὺ φωτεινά, δυνατὰ καὶ ἀμερόληπτα πολλάκις ζωγραφίζει τὴν φυσικὴν ζωὴν καὶ μὲ ἀπλότητα προσπαθεῖ νὰ παραστήσῃ τὸν *φυσικὸν ἄνθρωπον*, εἰς ὅλα τοῦ τὰ ἔργα. «Τὰ ἑκατομμύρια», «Τὸ ἀνθρώπινο κῆμα» καὶ «Ὁ Σάνιν» εἶναι τὰ καλύτερα συγγράμματά του.

Τὸν Α. Κούπριν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν χαρακτηρίσῃ ὡς συνεχίζοντα τὸ ἔργον τοῦ Ἰβάν Τουργένιεβ καὶ τοῦ Ἀντ. Τσέχωβ.

Εἰς τὰ ἔργα του δὲν κηρύττει τίποτε νέον. Εἶναι μελαγχολικὸς καὶ ἀπαισιόδοξος διὰ τὴν ζωὴν. Ἐχει γράψῃ πολλὰ δυνατὰ διηγήματα. Μεταξὺ τούτων διακρίνονται «Οἱ χαρακτήρες τοῦ Κιέβου», τὸ «Ὀλιέσια», «Ἡ μοναξιά» καὶ μερικὰ ἄλλα ἀκόμη.

Ὅπως διόλου χωριστὴν θέσιν κατέχει ὁ Α. Ἀνδρέεβ. Εἶναι πάντοτε ἐκλεκτικὸς, πότε ἀκολουθεῖ τοὺς νατουραλιστὰς καὶ πότε τοὺς συμβολιστὰς. Μὲ νευρικότητα καὶ μὲ καλλιτεχνικὸν γούστο μεγάλο ἠδυνήθη νὰ ἐξετάσῃ ὅλα τὰ ζητήματα τῆς σημερινῆς κοινωνίας, διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἔργα του «Ἡ σκέψις», «Οἱ μαῦρες μάσκες», «Ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ», «Οἱ ἑπτὰ κρεμασμένοι», «Ἡ ζωὴ τοῦ Βασίλη Θεβαίου» κτλ. ἔχουν καταλάβει ἰδιαιτέραν γωνίαν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ.

Ἐν Ρωσίᾳ θεωρεῖται ἕνας ἀπὸ τοὺς δημοτικωτέρους συγγραφεῖς. Ἡ ἐπιρροή του εἶναι περισσότερο ψυχολογικὴ παρὰ καλλιτεχνικὴ.

Εἰς τοὺς Κ. Μπάλιμοντ, Βαλ. Μπριούσοβ, Ἀλ. Μπλόκ καὶ τὸν μυστικιστὴν φιλόσοφον Βιατσεσλάβ Ἰβάνωβ, ὁ συμβολισμὸς βλέπει τοὺς καλύτερους ἀντιπροσώπους του.

Ἄλλ' ὁ βαθὺς Θ. Σολλογοῦμπ τοὺς ὑπερβαίνει ὅλους αὐτούς, διότι μένων πιστὸς κατάβαρα εἰς τὸν συμβολισμὸν, ἠδυνήθη νὰ ἀναδιβάσῃ τὴν τέχνην του εἰς ἕνα σεβαστὸν ἐπίπεδον καὶ νὰ κάμῃ πολλοὺς ὁπαδοὺς του.

«Τὸ διαβολάκι» του, ἕνα ἀριστουργηματάκι, κατέκτησεν ἰδιαιτέραν θέσιν εἰς τὴν φιλολογίαν τῆς μεγάλης χώρας τοῦ Βορρᾶ.

Τώρα τελευταίως ἀνεφάνη ἕνα νέον λογοτεχνικὸν ρεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐφύτρωσεν εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ συμβολισμοῦ καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν νέον ρεαλισμὸν. Οἱ σπουδαιότεροι μύσται του εἶναι ὁ Α. Ρεμίζοβ, ὁ Σ. Γοροδέτση, ὁ ποιητῆς κόμης Ἀλ. Τολστόη καὶ κάποτε ὁ Βόρις Ζάϊτσεβ.

Ἐξω ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς κύκλους εὐρίσκειται ὁ νεαρὸς ἀλλὰ λεπτὸς διηγηματογράφος Γ. Τσούλκωβ.

Εἰς τὸ δεύτερον βιβλίον τῶν διηγημάτων του, τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη τώρα ἐσχάτως, τὸ καλύτερόν του «Ἡ ἐρμιά» τελειώνει μὲ τὰς ἐξῆς λέξεις: «Φεύγω μακρὰ ἀπ' τὸ σπιτικό μου καὶ πάγω μέσα στὴν καταχνιά, γὰρ νὰ εἶμαι μόνος μὲ τὴ μαύρη νύχτα. Μὲ βασανίζει μιὰ θανατικὴ ἐξάντληση». Δοκιμάζων νὰ κλείσῃ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του ὅλον τὸν κόσμον, προβλέπει ὅτι εἰς τὰ τελευταῖα ὁ κόσμος θὰ πάθῃ «θανατικὴν ἐξάντληση» καὶ αὐτὸ τοῦ εἶναι, λέγει, ἀναπόφευκτον.

Γεμάτα ἀπὸ λυρισμὸν εἶναι τὰ ἔργα του εἰς τὰ ὁποῖα περιγράφεται ἡ σύγχρονος ἐπαναστατικὴ ἐποχὴ μας.

Τὸ ἀξιοσημειώτον εἶναι ὅτι κανένα του διήγημα δὲν τελειώνει μὲ τὸν θάνατον καὶ εἰς κανένα του δὲν ἱκανοποιεῖ τὸν ἔρωτα.

«Ἡ ἐπαρχιακὴ ὀχλοβοή». Αὐτὸν τὸν τίτλον φέρει τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Ν. Γάριν, τὸ ὁποῖον εἶδε τὸ φῶς τώρα ἐσχάτως, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συγγραφέως του.

Ὁ Ν. Γάριν πολὺ καθαρὰ καὶ μὲ ζωηρὰ χρώματα περιέγραψε τὴν ζωὴν τοῦ τελευταίου τετάρτου τοῦ αἰῶνός μας, εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Ρωσίας.

Εἶναι βαθὺς ἐρευνητῆς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ μουσικοῦ, τοῦ μικροκτηματίου, τοῦ εὐγενοῦς τῆς πόλεως καὶ τοῦ χωριοῦ. Εἰς τὰ ἔργα του: «Τὰ μικράτα τοῦ Τιέμου», «Οἱ φοιτηταί», «Οἱ ἀρχιτέκτονες» κτλ. καθὼς καὶ εἰς τὸ προαναφερθὲν περνοῦν ἐνώπιόν μας ζωντανοί, οἱ τύποι τῶν ἰατρῶν, τῶν διδασκάλων, τῶν δικηγόρων, τῶν ἀστῶν, τῶν μουζίκων κτλ. τῆς μεγάλης αὐτοκρατορίας.

Πολὺν καιρὸν εἶχα νὰ διαβάσω ἕνα ἔργον, τόσο εἰλικρινῶς, τόσο ἀπλῶς καὶ μὲ τόσον βαθεῖαν σκέψιν γραμμένον, ὡσάν «Τὰ χρονικά τῆς μικροπόλεως Ὀκούρωδ», τὸ τελευταῖον μυθιστόρημα τοῦ μεγάλου Ρώσου διηγηματογράφου Μαξίμ Γκόρκυ. Κάθε σελὶς τοῦ βιβλίου τούτου εἶναι γεμάτη ἀπὸ ποίησιν καὶ ἀπὸ σάτυραν διὰ τὸν ἀστυκισμὸν.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Στὸν βυθὸ», τοῦ «Θωμᾶ Γορδέεβ» καὶ τῶν «Ἐπεσμένων» ἔδωκε τὸν σκληρότερον χαρακτηρισμὸν μὲ τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τοὺς ἀστούς, μὲ τὸν τυφλὸν πατριωτισμὸν των. Τοὺς παριστάνει χωρὶς πολιτικὸν νοῦν καὶ ὀρθὸν λογικόν, καὶ ὡς ἔχοντας τὴν ψυχὴν των κολλημένην εἰς τὰς καθημερινὰς μικροφροντίδας. Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν κάμνει εἰς τὸν ἀναγνώστην τῶν «Χρονικῶν τῆς μικρ. Ὀκούρωδ» ἡ περιγραφή τῶν «διαδασμένων» τοῦ Ὀκούρωδ, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους λείπει κάθε ἠθικὴ δύναμις, τῶν ὁποίων ἡ σκέψις εἶναι προσηλωμένη εἰς τὰς ἀπολαύσεις μόνον, καὶ τοιοῦτοτρόπως αὐτοὶ παρασύρουν καὶ τοὺς ἀπλοῖκους καὶ ὅλοι μαζί κυλῖονται εἰς ἕνα βρωμερὸν βόρβορον.

Κων)πολις.

Νίκος Καστρινός

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

Ὁ ἐκ Μολύβου τῆς νήσου μας καὶ ἐν Χούλ τῆς Ἀγγλίας διαμένων λόγιος καὶ ποιητὴς κ. Κ. Κ. Μιχαηλίδης, ὁ γνωστός ὡς διηγηματογράφος κυρίως ὑπὸ τὸ φιλολογικὸν ψευδώνυμον Ἀργύρης Ἐφταλιώτης, μᾶς ἔστειλε τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν δημοσιεύομεν σήμερον εὐχαριστοῦντες θερμῶς τὸν φίλον λόγιον διὰ τὰς περὶ τῆς «Χαραυγῆς» εὐμενεῖς κρίσεις καὶ τὰς εὐχὰς του. Προσεχῶς θὰ δημοσιεύσωμεν ἓνα χαιρωμένον διήγημά του, γραφὲν διὰ τὴν «Χαραυγὴν».

Ἀγαπητὴ μου «Χαραυγῆ»,

Ἔλαβα σήμερα τὸ πρῶτο σου φύλλο, εἶδα τὶς πρῶτες σου τὶς ἀχτίδες. Μόνο τὸ ποῦ εἶσαι τὸ πρῶτο περιοδικὸ ποῦ θαρρῶ τυπώθηκε στ' ἀγαπημένο μου νησί, μόνο αὐτὸ ἔσωνε νὰ μοῦ δώσῃ κάποια ἀνατριχίλλα χαρᾶς, κάποια συγκίνηση σὰν τὴ συγκίνηση ποῦ μὲ συνεπῆρε μιὰ πρωϊνὴ πέρσι, ὅταν περνοῦσα ἀπὸ κάτι μαγευτικὰ περιγιάλια ταξιδεύοντας ἀπὸ τὸ Κάστρο κατὰ τὰ βορεινὰ τοῦ νησιοῦ μας, ἐκεῖ ποῦ πρωτόειδα τὸ φῶς, ποῦ πρωτόνοιωσα τὴν ἀγάπη καὶ τὴ ζωὴ. Καὶ νὰ δῆς τί περίεργο. Χαραυγὴ εἶτανε καὶ τότες. Σκοτάδι ὀλόμπροστά μου, οὐράνιες φωτοπλημμύρες στὰ πέλαγα, στὸν ὀρίζοντα. Ἔτσι σὲ φαντάστηκα κ' ἐσένα, ὅταν πρωτοβγήκες κ' ἀπλωσες τὰ γλυκόφωτα τὰ φτερούγια σου. Μέσα σὲ μιὰ σὰν καταχνιά, ποῦ καθαυτὸ σκοτάδι δὲν μπορῶ πιά νὰ τὴν ὀνομάσω, μὰ μήτε βέβαια καὶ μέρα δὲν μπορῶ ἀκόμα νὰ τὴν πῶ, κ' ἴσως ἴσως μήτε καθαυτὸ πρωϊνὴ, εἰδεμὴ θάβλεπαν τὴν ἀληθεῖα μερικοὶ σὰς αὐτοῦ, ποῦ ἀκόμα κοιμούνται κάτω ἀπὸ παχιὰ παλαιῖκα παπλώματα, καὶ ρουχαλίζουνε μάλιστα κάποτες.

Βλέποντάς σου τὸ γλυκό, τ' ἀχτιδόφωτο χαμόγελο, σοῦ τὸ λέω χωρὶς δισταγμὸ, ὄχι πιά πῶς ἐλπίζω, μὰ πῶς προβλέπω χρυσὰ μελλούμενα στὴ ζωὴ σου, καὶ σοῦ στέλνω τοὺς πιὸ γκαρδιακούς μου χαιρετισμούς.

Κάποιος μας φίλος εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ πῆ πῶς μὲ θυμήθηκες στὶς πρῶτες σου ὥρες, καὶ πῶς ζήτησες τὴν ταπεινὴ μου συνεργασία στὸ ξαναγεννητικὸ σου ἔργο. Ἐγὼ ὅμως λέω πῶς οἱ νέοι, καὶ μονάχα οἱ νέοι πρέπει νὰ μᾶς τὸ κάμουν αὐτὸ τὸ ἔργο. Ἐμεῖς οἱ παλιοὶ (ὄχι ὅμως καὶ παλαιῖκοι) δουλέψαμε σὲ ἄλλους καιρούς, καὶ μπορεῖτε νὰ μᾶς ὀνομάσετε ἐμᾶς εἶδος προλαλητάδες σας. Καὶ πετεινούς σας νὰ μᾶς πῆτε δὲ μὲ πειράζει. Ὁ πετεινός, ὅσο κ' ἂν ἔχη κακὴ φήμη γιὰ τὰ λιγοστά του μυαλά, ἔχει ὅμως πάντα ἀρκετὰ γιὰ νὰ προβλέπῃ καὶ νὰ προλαλῇ τὸ φῶς. Ἀηδόνι ὅμως δὲν εἶναι. Ἀηδόνια σοῦ χρειάζονται ἐσένα, Χαραυγὴ μου, κ' αὐτὰ νὰ γυρέψῃς.

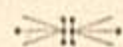
Μὲ πολλὴ ἀγάπη,

Ἀγγλία, 11-11-10.—Ἀργύρης Ἐφταλιώτης.

ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟΥ „ΠΑΡΑΝΘΡΩΠΟΥ“

Κρυφανατριχιάζανε
Τὰ πονετικὰ λουλούδια
Τῆς ψυχῆς μου ἀκούοντας
Τὰ παράτονα τραγούδια.

Ἐεχασμένα τὰ ὄνειρα
Καὶ οἱ ἐλπίδες πεθαμένες.
Ἡ Ἄνοιξη μὲ μυρωδιές
Μ' ἔπνιγε φαρμακωμένες.

Καὶ ἡ Ζωὴ ἡ ἀπόνετη
Μοῦ μισόκλειγε τὸ μάτι
Πρόστυχα στοῦ Μέφιστου
Ἐαπλωμένη τὸ κρεβάτι.

Θ. Θεοδωρίδης

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΟΥ

... ΚΑΙ ΠΡΟΒΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

Ἐνα γλυκὸ, ἓνα νερὸ, εἶπαμε ὀλίγα μὲ τὴν ἀγαπημένη οἰκογένεια, ἡ ὁποία ἀπετελεῖτο ἀπὸ μιὰ καλὴ μητέρα καὶ δυὸ ὡμορφα κορίτσια καὶ σηκώθηκα νὰ φύγω.

Μὲ ἓνα καλαμάρι, μιὰ πένα, μιὰ κόλλα χαρτί κ' ἓνα φάκελλο στὰ χέρια στάθηκε ἡ μητέρα μπροστά μου καὶ μ' ἓνα τρόπο σὰν γτροπαλὸ,

μ' ἓνα χαμόγελο μου λέγει; Γιατί βιάζεσαι, κάθισε, ἔχουμε κι' ἄλλα νὰ ποῦμε.

Ἐκάθισα.

— Νὰ μᾶς γράψῃς ἓνα γράμμα στὸ παιδί μας στὴν Ἀμερική. Μποροῦν νὰ τὸ γράψουν καὶ τὰ κορίτσια, μὰ σὺ θὰ μᾶς τὸ γράψῃς καλύτερα.

Δὲν ἀντέτεινα φυσικά.

— Τὸ Μυρσινιώ τὸ ζητᾶ ἓνας καλὸς γαμπρός· τὰ μετρητὰ ποῦ μᾶς ζήτησε, ἔγραψε τὸ παιδί μας πὼς τὰ στέρνει· μὰ τώρα ποῦ τοῦ εἶπαμε νὰ γίνουν τὰ χαρτιά, ζητᾶ νὰ τοῦ χτίσουμε ἓνα ντάμι ἀκόμα στὴν αὐλή καὶ φούρνο καὶ νὰ τοῦ δώσουμε καὶ τὰ δυὸ πρόβατα πῶχουμε. Τὰ πρόβατα καλὰ, μὰ γιὰ τ' ἄλλα θέλουμε κι' ἄλλα χρήματα νὰ στείλῃ τὸ παιδί μας μαζὺ μὲ τὰ μετρητὰ· γιατί ἄλλιῶς θὰ χάσουμε τὸ γαμπρό.

* *

Ἐχασα τὴν προθυμία ποῦ εἶχα στὴν ἀρχὴ νὰ γράψω τὸ γράμμα. Τὸ ὄνομα τοῦ γαμπροῦ δὲ μου τῶχανε πῆ· μὰ γιὰ νὰ ζητᾶ φούρνο καὶ ντάμι καὶ δυὸ πρόβατα παρὰ πάνω καὶ χωρὶς αὐτὰ νὰ μὴν ἀρραβωνιάζεται, κατάλαβα πὼς ἡ καλωσύνη καὶ ἡ ἀγάπη του θὰ ἔφθαναν ὡς τὸ βαθμὸ νὰ ἤθελε καὶ τὸ Μυρσινιώ νὰ εἶναι πρόβατο, γιὰ νὰ παίρῃ περισσότερο γάλα καὶ μαλλί. Θέλησα νὰ μιλήσω ἢ παρουσιάσῃ τῆς νύφης τὰ χαλοῦσε. Μὰ σὰν ἐπανελάβεν ἡ μητέρα, πὼς εἶναι καλὸς κι' ἀπ' τοὺς πιὸ καλοὺς μάλιστα γαμπροὺς τοῦ χωριοῦ κι' ἀγαπᾶ καὶ τὸ Μυρσινιώ σὰν τρελλὸς, δὲ βάσταξα κι' ἀρώτησα ἂν εἶναι τσομπάνης ὁ γαμπρὸς κι' ἂν ἀπὸ τὴν τρέλλα του μετέδωκε καὶ στὴ μητέρα γιὰ νὰ τὸν θεωρῇ ἀκόμα καλόν.

Χωρὶς νὰ τὶς πειράξουν τὰ λόγια μου, ὅπως περίμενα, γελῶντας μάλιστα, μ' ἓνα στόμα μ' ἀπαντήσανε μητέρα καὶ νύφη :

— Τί λόγος, τσομπάνης; Εὐγενής. Ἔτσι εἶνε οἱ γαμπροὶ στὸ χωριό μας· ὅλοι τους ἔτσι εἶνε. Μὴ σοῦ φαίνεται παράξενο. Ἐδῶ χαλάσανε προξενιὲς γιὰ ἓνα καζάνι, γιὰ ἓνα πίθο· χαλάσανε ἀντρόγυνα ὕστερα ἀπὸ μᾶς ἐβδομάδας παντρεῖα, γιατί λείψανε 2-3 μετζίτια ἀπὸ τὰ μετρητὰ, γιὰ δυὸ ρίζες ἐλιές, γιὰ μὰ σκεπαστὴ στὴν ἐξοχή· καὶ μ' ἀραδιάσανε ἓνα σωρὸ ὀνόματα τέτοιων καλῶν γαμπρῶν.

— Μὰ μὴ λέτε πὼς ἀγαποῦν κιόλας τὰ κορίτσια τέτοιου εἶδους γαμπροὶ, ἀρκέστηκα ξηρὰ ν' ἀπαντήσω, γιατί ἓνα δὲν εἶχα σκοπὸ νὰ χαλάσω δουλειὰ ποῦ μὲ καλέσανε νὰ τελειώσω, κι' ἄλλο κατάλαβα πὼς ὅ,τι κι' ἂν ἔλεγα δὲ θὰ

μετέβαλλα τὴν ἰδέα ποῦ εἶχαν γιὰ τὸν ἔρωτα μητέρα καὶ κόρη: Τέτοιοι εἶναι οἱ γαμπροὶ, ἔτσι ἀγαποῦν, μὰ ἡ ἀγάπη τους θέλει καὶ ντάμι καὶ φούρνους καὶ πρόβατα.

Καὶ ἔγραψα τὸ γράμμα ὅπως μου ὑπαγορεύανε.

Ὅποιος ἔγραψε γράμμα καθ' ὑπαγόρευσιν φαντάζεται πόσες φορές ἔγραψα μὲς τὸ γράμμα πὼς ὁ γαμπρὸς εἶναι καλός.

Καὶ σὰν ἐτέλειωσα κι' ἔβαλα καὶ τὰ χαιρετίσματα μὲ ξαναβάλανε κι' ἔγραψα σὰν ὑστερόγραφο: Εἶναι καλὸς ὁ γαμπρὸς κι' εὐγενής καὶ τρελλαίνεται γιὰ τὸ Μυρσινιώ.

* *

Ἐφυγα κι' ἔλεγα μονάχος: Τί διάβολο· σὰν νάχουνε δίκιο οἱ γυναῖκες. Ἄλλου εἶδους ἔρωσ κι' ἄλλου εἶδους γαμπροὶ ὄχι μόνον στὸ χωριὸ παρὰ πουθενὰ δὲ βρίσκονται. Ὁ Οὐγκὼ ἂν ζοῦσε σήμερα, δὲν θὰ μπορούσε νὰ μᾶς δείξῃ ποῦ κατοικεῖ ὁ γυιὸς τῆς Αφροδίτης, ὅπως τὸν ἐφαντάζετο. Καὶ λυπήθηκα ποῦ ἡ σκέψη αὐτὴ δὲν μου ἦρθε σὰν ἔγραφα τὸ γράμμα. Νὰ σίρω παχειὲς γραμμὲς ὅπου ἔγραφα πὼς εἶναι καλὸς ὁ γαμπρὸς, στὸ ὑστερόγραφο πρὸ πάντων, γιὰ νὰ καταλάβῃ καλὰ καὶ τὸ παιδί πὼς εἶναι καλὸς κι' εὐγενής ὁ γαμπρὸς κι' ἀγαπᾶ καὶ τὸ Μυρσινιώ.

Μ. Σ. Βάλλης.

ΘΥΜΗΤΙΚΟ

Θυμοῦμαι τὴ γλυκεῖα παιδοῖλα,
Ποῦ εἶχε τὸ πρόσωπο χλωμό.
Σ' αὐτὴ ἓνα βράδυ τὴ βρυσούλα
Ἦπιαμε ὀλόδροσο νερό.

Ἐκοψε νιόβγαλτη μυρτούλα
Καὶ στὸ κεφάλι τὸ ξανθὸ
Στεφάνι τῶβαλε ἡ παιδοῦλα,
Ποῦ εἶχε τὸ πρόσωπο χλωμό.

Κ' ἔπειτα πήραμε τὸ δρόμο,
Ποῦ φέρνει πίσω στὸ χωριό.
Μᾶγγιζε ἀνάλαφρα στὸν ὤμο.
— Ἄχ, τὸ θυμοῦμαι καὶ ριγῶ —
Καὶ τὴν καμπάνα ἄκουα μὲ τρόμο,
Νὰ κλαίῃ τῆς μέρας τὸ χαμό!

Σμύρνη.

Τώνης Χριστίδης.

ΑΙΜΙΛΙΑ ΚΟΥΡΤΕΛΗ

Ἡ «Χαραυγή» λογίζεται εὐτυχῆς ἀγγέλλουσα ὅτι ἐξ-ησφάλισε τὴν συνεργασίαν τῆς Δίδου Αἰμιλίας Κούρτελη. Εἶνε τόσῳ γνωστὴ ἡ φιλολογικὴ ἀξία τῆς πρώτης Ἑλληνίδος ποιητρίας περὶ ἧς καὶ τὰ ξένα περιοδικὰ, ἐσχάτως δὲ καὶ ὁ παγκοσμίου φήμης «Ἐρμῆς τῆς Γαλλίας» ἔγραψαν ἐνθουσιωδῶς, ὥστε κρίνομεν

περιττὸν νὰ ἐξάρωμεν τοῦτο. Δημοσιεύομεν σήμερον τὸ ὠραιότατον ἀνέκδοτον ποίημά της «Σὰ Θρίαμβος» μὲ τὴν εἰκόνα τῆς συμπαθοῦς ποιητρίας.

ΣΑ ΘΡΙΑΜΒΟΣ...

Γέλοιο πλατὺ πού ἀντήγησες
Μὲς στὸ πλατύτερο σκοτάδι,
Ποῦ σὲ καρτέρηα τὶς αὐγῆς
Καὶ τ' ἄσπρα μεσημέρια,
Σὰ θρίαμβος ἦρθες μακρινὸς
Μὲς στ' ἀνοιξιάτικο τὸ βράδυ
Νὰ σὲ σκορπίσῃ ὁ Ἐρωτόθυμος
Μὲς στὴν ψυχὴ μου κι' ὡς τ' ἀστέρια!

Τριγύρω τ' ἄνθια ἀνοίχτηκαν,
Τὰ ταπεινὰ χορτάρια,
Τραγουδίσαν κι' ἀνάβρυσαν,
Οἱ στερεμένες κρῆνες,
Τὰ μαγεμένα σάλειψαν
Τῆς Συμφωνίας δοξάρια
Μαρμαρωμένες ὅπως πρόσμεναν
Οἱ Ὀμηρικὲς Σειρήνες.

Μιὰ ὀλάκερη Ζωή· τὸ ταπεινότερον
Ἄνθος στὸν κάμπο τῆς Γαλήνης
Ἐγώ, σοῦ δίνω μιὰ Ζωὴν
Ἀνέγγιχτη κι' ἀκέρηα
Κι' ἀκολουθῶ σε ὅπου μὲ πᾶς,
Ὡ Γέλοιο τῆς Εἰρήνης,
Κρατῶντας πάντα τοῦ Ἐρωτόθυμου
Τ' ἀγαπημένα χέρια.

Ἀθήνα.

Αἰμιλία Κούρτελη.

ΑΠΟ Τ' ΑΘΑΝΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

Ὁ Κώστας Κρυστάλλης, ὅστις ἀπέθανε νεώτατος πρὸ 20ετίας περίπου, εἶναι ἐκ τῶν ὀλίγων νεωτέρων ποιητῶν ποῦ ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ νεοελληνικὴ ποίησις. Εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐχάθη ὁ αἰσθηματικώτερος τῶν ποιητῶν μας. Παραθέτομεν ἐνταῦθα δύο ἐκ τῶν καλλιτέρων ποιημάτων τοῦ ψάλτου τῆς ἐξοχῆς καὶ τῶν βουνῶν, ὅστις ἔγραψε τοὺς στίχους του εἰς τὴν ὠραίαν ἠπειρωτικὴν διάλεκτον, περιέχουσιν πολλὰς λέξεις αἰτινές κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς. Σχετικῶς πρὸς τὸ λεκτικὸν ποῦ μεταχειρίζεται ὁ Κρυστάλλης εἰς τὰ ποιήματά του, ὁ κορυφαῖος ἐκ τῶν ποιητῶν μας κ. Κ. Παλαμᾶς, εἰς τὴν ὠραίαν μελέτην του «Τὸ ἔργον τοῦ Κρυστάλλης» λέγει τὰ ἑξῆς:

«... Ἐτερον Βαλαωριτικὸν γνώρισμα καὶ λίαν χαρακτηριστικὸν τοῦ Κρυστάλλης, εἶναι ἡ χρῆσις ἰδιωματικῶν ἢ σπανίων λέξεων...»

«... Εἰς ζωγράφον ποιητὴν, ὡς ὁ Κρυστάλλης, ἐκ τοῦ πλησίον παρακολουθοῦντα τὴν συγκεκριμένην πραγματικότητα, ζητοῦντα νὰ συλλάβῃ τὴν λεπτομέρειαν, θηρεύοντα τὴν κυριολεξίαν, τὴν ἀκρίβειαν, εἰς πᾶν ὅ,τι περιγράφει καὶ στιχουργεῖ, γλῶσσα τοιαύτη δὲν ὑπαγορεύεται ἀπὸ τῆς φαντασίας τὴν ἰδιοτροπίαν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τέχνης τὴν ἀνάγκην».

* * *

Ἡ ΠΕΡΔΙΚΟΜΑΤΑ

Ποῦ πᾶς, περδικομάτα μου, κατὰ τὸ μεσημέρι,
Ποῦ σὲ λερώνει ὁ κορνιαχτὸς καὶ σὲ μαυρίζει ὁ ἥλιος;
Στὰ φουντωτὰ τὰ δέντρα μου νὰ ξαποστάσῃς ἔλα,
Νὰ πιῆς ὄχ' τὴ βρυσούλα μου, νὰ πάρῃς, λίγη ἀνάσα,
Νὰ ξαπλωθῆς στοὺς ἴσκιους μου ὅσο νὰ πέσῃ ἡ κάψα,
Κι' ὅσο νὰ πάρῃ τὸ δροσιό, κ' ὕστερ' ἂ θέλῃς φεύγεις,
Κι' ἂν θέλῃς πάλι κάθεσαι καὶ μοῦ βοηθᾶς στὸ θέρο
Ὅσο νὰ ἰσκιώσουν τὰ ριζὰ καὶ νὰ μᾶς πιάσ' ἡ νύχτα,
Νὰ πᾶμε στὴν καλύβα μου νὰ κοιμηθοῦμε ἀντάμα.

— Ἐγὼ εἶμαι κόρη τοῦ βουνοῦ καὶ τσέλιγγα κοπέλλα,
Τὸν κάμπο ἐγὼ δὲν τὸν φτουρῶ καὶ χλιὸ νερὸ δὲν πίνω
Δὲν ἐχαράκωσα ποτὲ δρεπάνι ἐγὼ γιὰ θέρο,
Δὲ ζάρω ἀπὸ χερόλαβα· νὰ πήγω γάλα ζάρω
Ζάρω ν' ἀρμέω τὰ πρόβατα, νὰ σαλαγάω τὰ γίδια.
Βρωμοκαμπίτης δὲ θὰ ἰδῇ τὸ ἀμόλευτο κορμί μου,
Στὰ κορφοβούνια θ' ἀνεβῶ, ποῦ δὲ ζαορίζει ὁ ἥλιος,
Πῶχει τὴ στρούγγα ὁ τάτας μου, ποῦν' ἡ πολλὲς ἡ στάνες,
Ποῦνε τὰ κέδρα τὰ ψηλὰ καὶ τὰ νερά ἀπὸ χιόνια,
Ποῦ βγαίνει ἡ πετροπέρδικα καὶ κηλαῖδεὶ τὸ τάχο,
Τὸ γίωμα ὁ πετροκότσουφας, κι' ἂν μὲ μαυρίσῃ ὁ ἥλιος,
Ἄπᾶνου ἐκεῖ θὰ νὰ νιφτῶ στὸ κρύο νερὸ τῆς βρύσης,
Στὰ γρέκια στὰ προσκάμνια μου θὰ γείρω ν' ἀνασάνω,
Θὰ νὰ βοηθᾶω στ' ἄρμεγμα τοῦ γέρου μου πατέρα,
Καὶ σὺν νυχτώσουν τὰ βουνὰ καὶ πάη αὐτὸς στὸ σκάρο,
Τ' ἀδράχτι, ἡ δροῦγα, ὁ ἀργαλειὸς μὲ καρτεροῦν ἐμένα.

* * *

Ἡ ΘΕΛΑ ΝΑΜΟΥΝ ΤΣΕΛΙΓΚΑΣ

Ἦθελα νᾶμουν τσέλιγκας, νᾶμουν κι' ἓνας σκουτέρης
Νὰ πάω νὰ ζήσω στὸ μαντρί, σὴν ἐρημιᾶ, στὰ δάσα
Νᾶχω κοπάδι πρόβατα, νᾶχω κοπάδι γίδια,
Κ' ἓναν σωρὸ μαντρόσκυλλα, νᾶχω καὶ βοσκοτόπια,
Τὸ καλοκαίρι στὰ βουνὰ καὶ τὸν χειμῶ στοὺς κάμπους.
Νᾶχω ἀπὸ πάλιουραν βορὸ καὶ στρούγγα ἀπὸ ροδάμι,
Νᾶχω καὶ σὲ ψηλὴ κορφὴ καλύβα ἀπὸ ρουπάκια,
Νᾶχω μὲ τὰ βοσκόπουλα σὲ κάθε σκάρον γλέντι,
Νᾶχω φλογέρα νὰ λαλῶ ν' ἀντιλαλοῦν οἱ κάμποι,
Νᾶχω καὶ κόρην ὠμορφη, στεφανωτὴν μου γῶχω
Νὰ μοῦ βοηθᾶῃ στὸ σάλαγο, νὰ μοῦ βοηθᾶῃ στὰ γρέκια,
Κι' ὄντας θὰ τὰ σταλίζουμε τὰ δειλινὰ στοὺς ἴσκιους,
Στῆς ρεματιᾶς τὴ χλωρασιὰ μαζύ της νὰ πλαγιάζω,
Νὰ μὲ κοιμίζῃ μὲ φιλιὰ στοὺς δροσεροῦς τῆς κόρφους.

† Κώστας Κρυστάλλης

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

ΟΙ ΞΕΠΕΣΜΕΝΟΙ

(Συνέχεια)

Κάποτε παρόμοιοι αποχαιρετιστήριοι λόγοι ἐχρησίμευαν ὡς πρόλογος δι' εὐρύτεραν γνωριμίαν, ἥτις ἤρχιζεν ἐκ περιτροπῆς μὲ γενναίας σπονδάς, τόσον θερμῶς, ὥστε ὁ πελάτης τὰ ἔπινε ὅλα, ἐξεπλήττετο, ὁ ἴλαρχος τοῦ ἔδιδεν ἱκανοποιήσιν... καὶ ἰδοὺ ἀμφότεροι μὲ ἄδεια τὰ θυλάκια.

Τοιαῦται ὑποτροπιώσεις δὲν κατέστρεφαν κατ' οὐδένα τρόπον τὰς σχέσεις τῆς παρέας. Ὁ «Δάσκαλος» αὐτὸς τὸν ὁποῖον προανέφερεν ὁ ἴλαρχος, ἦτο ἀκριβῶς ἓνας ἀπὸ τοὺς πελάτας ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι μόλις διωρθώνοντο καὶ ἀμέσως ἐπανήρχιζαν τὴν καταστροφὴν των. Ἐνεκα τῆς καλλιεργείας τοῦ πνεύματός του ἦτο ὁ μόνος πού προσήγγιζε πλησιέστερον πρὸς τὸν ἴλαρχον, καὶ ἴσως δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἅμα ἔπιπτεν ἅπαξ εἰς τὸ ἄσυλον τοῦ Κουβάλδα, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ξανασηκωθῇ.

Μονάχα μαζί του ὁ Ἀριστείδης Κουβάλδας ἠδύνατο νὰ φιλοσοφῇ, ἐν πάσῃ βεβαιότητι ὅτι θὰ γίνῃ καταληπτός. Τὸ ἐγνώριζε πολὺ καλά αὐτὸ, ὅτε δὲ ὁ Δάσκαλος κάπως ἀνανεωμένος ἠτοιμάζετο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἄσυλον μὲ σκοπὸν νὰ ἐνοικιάσῃ μίαν γωνίαν ἐν τῇ πόλει μὲ τὰς μικρὰς οἰκονομίας του, ὁ Ἀριστείδης Κουβάλδας τὸν ἀπεχαιρέτιζε μὲ τοιαύτην λύπην, τοῦ ἀπήγγειλε τόσῃν ἀφθονίαν μελαγχολικῶν ρητῶν καὶ χωρίων, ὥστε ἐλησμονοῦντο ἀμφότεροι καὶ τὰ ἔπιναν ὅλα... Ἴσως ὁ Κουβάλδας ἔδιδεν ἐπίτηδες τοιαύτην τροπὴν εἰς τὰ πράγματα, ὥστε παρ' ὅλην τὴν καλὴν θέλησίν του ὁ Δάσκαλος νὰ μὴν κατορθώνῃ νὰ ξεκολλήσῃ ἀπὸ τὸ ἄσυλον. Ἦτο δυνατὸν εἰς τὸν Ἀριστείδην Κουβάλδα καθὼς ἦτο εὐγενῆς, διότι εἶχε λάβει ἀνατροφὴν τῆς ὁποίας τὰ λείψανα ἔλαμπαν ἀκόμη κάποτε εἰς τοὺς λόγους του, μὲ τὴν ἀποκτηθεῖσαν συνήθειαν νὰ σκέπτεται καὶ εἰς τὰς ἀπροσδοκίτους συμφοράς, — τοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ἐπιθυμῇ καὶ νὰ μὴν κάμνῃ τρόπον νὰ βλέπῃ πάντοτε πλησίον του ἄνθρωπον παρόμοιον του; Πρέπει νὰ εἴμεθα εὐσπλαγχοὶ πρῶτον εἰς τὸν ἑαυτὸν μας.

* *

Ὁ Δάσκαλος εἶχε διδάξει ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὸ παιδαγωγικὸν ἰνστιτοῦτον κάποιας πόλεως ἐπὶ τοῦ Βόλγα, ἀλλ' ἔνεκα ἱστορίας τινός, ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸ ἰνστιτοῦτον. Κατόπιν ἐχρημάτισεν ἐπιστάτης εἰς ἓνα βυρσοδεφεῖον, ἀλλ' ἠ-

ναγκάσθη νὰ φύγῃ καὶ ἀπ' ἐκεῖ ὑπῆρξε βιβλιοθηκάριος εἰς κάποιαν ἰδιωτικὴν βιβλιοθήκην· ἐγνώρισεν ἀκόμη πλεῖστα ἐπαγγέλματα καὶ ἐπιτέλους ἀφοῦ εἶχε δώσει τὰς ἐξετάσεις του διὰ νὰ ἀνακηρυχθῇ δικηγόρος, ἤρχισε τὸ ποτήρι καὶ εὐρέθη κοντὰ εἰς τὸν ἴλαρχον. Ἦτο ὑψηλός, καμπούρης, μὲ μακρὰν καὶ σουδερὴν μύτην καὶ κρανίον τελείως φυλακρόν. Εἰς τὴν κιτρινωμένην καὶ ὀστεώδη μορφὴν του, μὲ τὸ αἰχμηρὸν ὑπογένειόν της, ἔλαμπαν κάτι μάτια μεγάλα μὲ ἔκφρασιν ἀνήσυχης ἀδημονίας, βαθέως τοποθετημένα εἰς τὰς κόγχας των, αἱ δὲ γωνίαι τοῦ στόματός του ἔκλιναν πρὸς τὰ κάτω θλιβερῶς.

Ἐκέρδιζε τὸ ψωμί του ἢ μᾶλλον τὸ πιτό του, κάμνων τὸν ρέπορτερ εἰς τὰς ἐπιτοπίους ἐφημερίδας. Τοῦ συνέδαινε κάποτε νὰ κερδίσῃ ἕως δεκαπέντε ρούβλια τὴν ἐβδομάδα. Τότε τὰ ἔδιδεν εἰς τὸν ἴλαρχον καὶ ἔλεγε:

— Ἀρκεῖ! Ἐπιστρέφω στὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀκόμη μίαν ἐβδομάδα ἐργασίας, νὰ ντυθῶ ἀκιοπρεπῶς καὶ... ἀντίο μίο κάρο!

— Ἐξάαιρετα. Ἐπιδοκιμάζω μὲ ὅλη μου τὴν ψυχὴ Φίλιππε, τὴν ἀπόφασίν σου· δὲν θὰ σοῦ ἐπιτρέψω οὔτε τὸ ἐλάχιστο ποτήρι ὅλη τὴν ἐβδομάδα, — εἰδοποιουῖσεν ἐντόνως ὁ ἴλαρχος.

— Σ' εὐχαριστῶ... Οὔτε σταλαματιὰ δὲν θὰ μοῦ δώσῃς;

Ὁ ἴλαρχος διέβλεπεν εἰς τοὺς λόγους τούτους κάτι τι τὸ ὁποῖον ὁμοίαζε σὰν κάποιαν δειλὴν ἱκεσίαν νὰ μὴ εἶνε τόσο σκληρὸς καὶ ἔλεγεν ἀκόμη αὐστηρότερα:

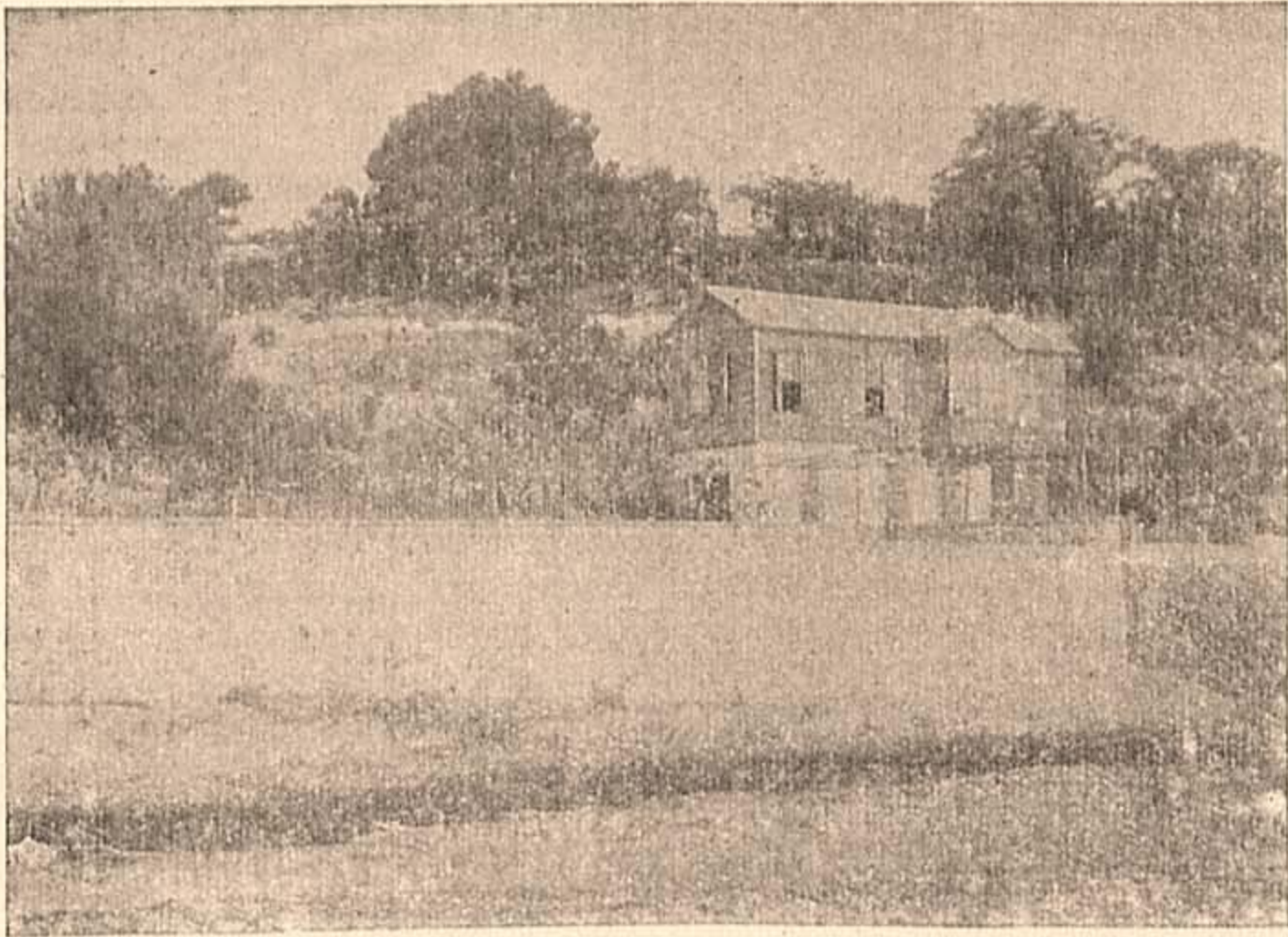
— Φώναζε ὅσο θέλεις... Δὲ θὰ σοῦ δώσω ἀπολύτως τίποτε.

— Ἐ καλὰ, ἄς εἶναι, — ἀνεστέναζεν ὁ Δάσκαλος.

Καὶ ἀπήρχετο διὰ τὰ καθήκοντα τοῦ ρέπορτερ. Τὴν ἐπαύριον ἢ μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πολὺ, κατάκοπος, συντετριμμένος καὶ ἠλλοιωμένος παρετήρει ἀπὸ μίαν γωνίαν τοῦ ἀσύλου τὸν ἴλαρχον μὲ μάτια ἀνήσυχα καὶ ἱκετευτικά καὶ ἐπερίμενε τὴν στιγμὴν πού θὰ συνεχινεῖτο ἡ καρδιὰ τοῦ φίλου. Ὁ ἴλαρχος ἐλάμβανεν ὕψος αὐστηρὸν καὶ ἐπρόφερε λόγια κατάμεστα ἀπὸ σκληρὰν εἰρωνίαν, ἐπὶ τοῦ αἰσχούς τῆς ἀδυναμίας τῆς θελήσεως, ἐπὶ τῶν ἠλιθίων ἀπολαύσεων τῆς μέθης καὶ ἐπὶ ἄλλων θεμάτων καταλλήλων τῇ περιστάσει. Πρέπει νὰ τοῦ ἀποδώσωμεν τὴν δι-

ΜΥΤΙΛΗΝΑΪΚΑ ΤΟΠΕΙΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΑΤΗΓΟ

(Φωτογρ. Σ. Χοτζαίου.)

καιοσύνην αὐτήν: ὑπεδύετο πολὺ εἰλικρινῶς τὸν ρόλον του ὡς Μέντορος καὶ ὡς ἠθικολόγον· ἀλλ' οἱ θαμῶνες τοῦ ἀσύλου μετὰ τὸ πνεῦμα ἐστραμμένον πρὸς τὸν σκεπτικισμόν, παρατηροῦντες τὸν ἵλαρχον καὶ ἀκούοντες τοὺς λόγους του, μισοέκλειον τὸ μάτι των πλησίον του:

— Σωστὸς φιλόσοφος, καλέ! Τόσο πολὺ τὸ λέει καὶ τὸ ξαναλέει: «Βλέπεις: σὲ εἶχα προειδοποιήσει, δὲ μ' ἀκουσες..... θὰ τὸ θελήσης!»

— Ἡ Ἐξοχότης του εἶναι σωστὸς πολεμιστής.... προχωρεῖ ἐμπρὸς καὶ τώρα ζητᾷ τὸν δρόμον γιὰ τὴν ὀπισθοχώρησι.

Ἐκεῖνος δὲ Δάσκαλος ἔσυρεν ἐκ νέου τὸν φίλον του εἰς καμμίαν σκοτεινὴν γωνίαν, καὶ προσεκολλᾷτο εἰς τὴν ρυπαρὰν καπόταν του, τρέμων ὀλόκληρος, γλύφων τὰ κατάξηρα χεῖλη του τὸν παρετήρει δὲ εἰς τὸ πρόσωπον μετὰ βλέμμα βαθέως τραγικόν.

— Δὲν μπορεῖς νὰ βαστάξης; — ἠρώτα ὁ ἵλαρχος ἀπηλπισμένος.

Ἐκεῖνος Δάσκαλος χωρὶς νὰ λέγῃ τίποτε, ἔκαμνε διὰ τῆς κεφαλῆς νεῦμα διαθεβαιωτικόν, ἔπειτα τὴν ἔκλινε μελαγχολικὰ ἐπὶ τοῦ στήθους του, μετὰ αἰφνιδίας κατὰ στιγμὸς φρικιάσεις ὀλοκλήρου τοῦ μακροῦ καὶ ἰσχνοῦ σώματός του.

— Ὑπόφερε ἀκόμη μιὰ μέρα.... ἴσως βαστάξης, — ἐπρότεινε ὁ Κουβάλας.

Ἐκεῖνος Δάσκαλος ἀνεστέναζε καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν ἀρνητικῶς μετὰ ἀπελπισίαν. Ἐκεῖνος ἵλαρχος ἔβλεπεν ὅτι ὀλόκληρον τὸ σῶμα τοῦ φίλου του ἐσφάδαζεν ἀπὸ τὴν δίψαν τοῦ πιότου: ἔδραζε τὸ χρῆμα ἀπὸ τὸ θυλάκιόν του.

— Συνήθως εἶναι ἀνωφελὲς νὰ ἐναντιώνεται κανεὶς στὸ πεπρωμένον!... — διεκήρυττε, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἀθωωθῆ πρό τινος.

Ἐκεῖνος ἵλαρχος ἀντιείχεν ἐπὶ ὀλόκληρον ἑβδομάδα, τότε συγκινητικὴ ἀποχαιρετιστήριος σκηνὴ ἐπαίξετο μεταξὺ τῶν δύο φίλων, τῆς ὁποίας τὸ τέλος ἐξειλίσσετο συνήθως εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ Βασιλώφ.

Ἐκεῖνος Δάσκαλος δὲν ἔπινεν ὄλο τὸ χρῆμά του: ἐξώδευε τοῦλάχιστον τὰ μισὰ ἀπὸ ὅσα ἐκέρδιζε, διὰ τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ. Οἱ πτωχοὶ εἶναι πάντοτε πλούσιοι εἰς τέκνα, εἰς δὲ τὸν δρόμον ἐκείνον, εἰς τὴν σκόνιν του καὶ εἰς τὰ χανδάκια του, ὅλην τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὸ πρωτὶ ἕως τὸ βράδου ἔτρεχαν θορυβοῦντα κατὰ σωρούς, χαμίνια ρακένδυτα, ρυπαρὰ καὶ πειναλέα.

Τὰ παιδιὰ..... εἶναι τὰ ζωντανὰ λουλούδια τῆς γῆς· ἀλλ' εἰς τὸ προάστειον, ἐφαίνοντο σὰν ἄνθη προῶρος μαρανθίντα, ἴσως διότι ἐδάστανον ἐπάνω εἰς ἔδαφος ἐστειρημένον ἱμάδος ὑγιεινῆς.

Ἐκεῖνος Δάσκαλος τὰ συνήθριζε πολλάκις ὀλόγουρά του, καὶ ἔχων ἀγορασμένα πλακούντια, ἀυγά, μῆλα καὶ λεπτοκάρα, ἀπῆρχετο μαζί των εἰς τὰ χωράφια πρὸς τὸν ποταμόν. Ἐκεῖ ἐτοποθετοῦντο κατὰ σειρὰν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἤρχιζαν νὰ καταβροχθίζουν λαιμάργως πᾶν ὅ,τι τοὺς ἐπρόσφερεν ὁ Δάσκαλος, κατόπιν δὲ ἤρχιζαν τὰ παιγνίδια πληροῦντα τὸν ἀέρα εἰς ἀκτῖνα ἐνὸς χιλιομέτρου ἀπὸ κραυγὰς ἀμερίμους καὶ ἀπὸ γέλωτας.

Ἐκεῖνος ὄλον τὸ μακρὸν καὶ ἰσχνὸν ὡς ἐκ τῆς μέθης

σώμα του συνεστέλλετο τρόπον τινά ἐν τῷ μέσῳ τῶν μικρῶν ἐκείνων μπεμπέδων, οἱ ὅποιοι τὸν μετεχειρίζοντο μὲ τὴν μεγαλυτέραν οἰκειότητα, σὰν ἓνα ὁμοίον των. Πρὸς τούτοις τὸν ἐκαλοῦσαν «Φίλιππον» ἀπλούστατα, χωρὶς νὰ προσθέτουν «μπάρμπα» ἢ «μπαρμπάκι». Ἐστροφογύριζαν ὀλόγυρά του σὰν χέλια, τὸν ἀναποδογύριζαν, τοῦ ἀνέβαιναν ἐπάνω στὴν ράχιν, τοῦ ἔδιδαν μικρὰ κτυπήματα ἐπὶ τοῦ στυλποῦ κρανίου του, τοῦ ἔσυραν τὴν μύτην. Αὐτὸ τὸν ἔτερπεν ἀναμφιβόλως, διότι οὐδόλως διεμαρτύρετο διὰ τὴν ἐλευθεριότητά των. Ἐν γένει, διεσκέδαζε μαζί των καὶ ἂν τὰ ὠμίλει, τὸ ἔκαμνε μὲ προφύλαξιν, πρὸς δὲ καὶ μὲ γάποιαν δειλίαν, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο μήπως οἱ λόγοι του τὰ λερώσουν ἢ τὰ προξενήσουν κακόν. Ἐπερνόῦσε ὀλοκλήρους ὥρας μαζί των. Ἦτο τὸ ἄθυρμά των καὶ ὁ σύντροφός των ὁμοῦ, καὶ παρετήρει τὰ ζωηρὰ καὶ χαρωπὰ προσωπία των μὲ τοὺς θλιβεροὺς καὶ ἀγωνιώδεις ὀφθαλμούς του. Ἐπειτα, ὄνειροπόλος, ἀπήρχετο βραδέως σκεπτόμενος τὸ καπηλεῖον τοῦ Βαβυλώφ καὶ ἐκεῖ μέσα γρήγορα χωρὶς νὰ λέγη λέξιν, ἐμεθοῦσε μέχρι τελείας ἀναισθησίας.

* *

Σχεδὸν καθ' ἐκάστην, ὅταν ἐπανήρχετο ἀπὸ τὸ ρεπορτάζ, ὁ Δάσκαλος ἔφερε μαζί του μίαν ἐφημερίδα, πέριξ του δὲ ἐσχηματίζετο κύκλος ἀπὸ ὄλους γενικῶς τοὺς «πρώην ἀνθρώπους». Ἀμα τὸν ἔβλεπαν ἔφθαναν σιμά του ἀπὸ ὅλας τὰς παραβύστους γωνίας τοῦ ἀσύλου, μεθυσμένοι ἢ ἄρρωστοι ἀπὸ τὴν πολυποσίαν, διαφοροτρόπως ρακένδυτοι καὶ ὁμοιοτρόπως ἄθλιοι καὶ ρυπαροί.

Προσήρχετο χονδρὸς σὰν βαρέλι, ὁ Ἀλέξης Μαξιμόβιτς Σίμτσωφ, πρώην δασοφύλαξ ἀδεσπότην κτημάτων, τώρα δὲ ἔμπορος: ἐπωλοῦσε σπύρτα, βερνίκι τῶν ὑποδημάτων καὶ λεμόνια.

Ἦτο γέρον, ἐξηντάρης περίπου, ἐνδεδυμένος μὲ ἐπανωφόρι ἀπὸ χονδρὸν ὕφασμα καὶ μὲ μεγάλο καπέλλο, τὸ ὁποῖον ἐστέγαζεν ὑπὸ τοὺς πλατεῖς καὶ χαλαροὺς γύρους του τὸ χονδρὸν κόκκινον πρόσωπόν του μὲ τὰ λευκὰ καὶ πυκνὰ γένια του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνεδύετο φαιδρὰ σὰν νὰ εἰρωνεύετο τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ, μία μικρὴ μύτη καταπόρφυρος μὲ δύο χονδρὰ χεῖλη τοῦ αὐτοῦ χρώματος καὶ μὲ δύο μικρὰ μάτια πάντοτε δακρυροοῦντα καὶ κυνικά. Τὸν ἐκαλοῦσαν «ὁ Βῶλος» καὶ τὸ παρατσούκλι αὐτὸ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποδώσῃ καλύτερον τὸ στρογγυλὸν σῶμά του καὶ τὴν φλυαρίαν του πού ὁμοιάζε μὲ ψιθύρισμα πελωρίας σφαίρας δυσκόλως κινουμένης καὶ συντριβούσης κάτωθεν τῆς ὅ,τι εὔρη στὸν δρόμον τῆς.

Ἀπὸ τὸ ὀπισθεν μέρος, ἀγνωστον πόθεν ἐξερχόμενος ἐνεφανίζετο ἓνας μέθυσος μελαιπὸς, σιωπηλὸς, σύνοφρος, πρώην ἀρχιδεσμοφύλαξ, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζαν «ἡ Φίνα»: τὸ ἀληθινὸ του ὄνομα ἦτο Λουκᾶς Ἀντώνοβιτς Μαρτσιανώφ, ἓνα ἄτομον, τοῦ ὁποῖου τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεώς του ἦσαν: τὸ παιγνίδι τοῦ «σπάγκου», τῶν «τριῶν φύλλων» καὶ τῆς «πάγκας»: εἶχε καὶ ἄλλα προτερήματα τόσον πνευματώδη, ὅσον καὶ ὀλίγον ἀγαπητὰ εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Μετὰ κόπου

ἄφηνε τὸ εὐρὸν σῶμά του, τὸ πλέον ἢ ἅπαξ ἠτιμασμένον καὶ ἐξυδρισμένον νὰ καταπίπτῃ ἐπὶ τῆς γλῶσς πλησίον τοῦ Δασκάλου, ἐξηκόντιζεν ἀστραπὰς ἀπὸ τὰ μαῦρα μάτια του καὶ ἀπλώνων τὸ χέρι του πρὸς τὴν φιάλην ἠρώτα μὲ βραχνὴν φωνὴν βαθύφωνον:

— Ἐπιτρέπεται;

Κατόπιν, ἤρχετο ὁ μηχανικὸς Παῦλος Σοντσέφ, φυματικὸς, τριαντάρης περίπου. Εἶχε τὸ ἀριστερόν του πλευρὸν σακατεμένον ἀπὸ μίαν φιλονεικίαν, ἢ δὲ ὀξεῖα καὶ κίτρινη μορφὴ του ἢ ὁμοιάζουσα μὲ μορφὴν ἀλώπεκος ἦτο πάντοτε διεσταλμένη ἀπὸ ἓνα μειδίαμα κακεντρεχὲς καὶ ψευδές. Τὰ λεπτὰ χεῖλη του ἔδειχναν δύο σειρὰς ὀδόντων μαύρων, καταφαγωμένων ὑπὸ τῆς ἀσθeneίας, τὰ δὲ ράκη του ἐκρέμαντο ἀπὸ τοὺς στενοὺς καὶ ὀστεώδεις ὠμούς του σὰν φαρμαλάδες: τὸν εἶχαν ἐπονομάσει «τὸ Λεῖψανο». Τὸ ἐπάγγελμά του συνίστατο εἰς τὸ νὰ πωλῇ σάρωθρα, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος κατεσκεύαζε καὶ βούρτσας καμωμένας ἀπὸ κάποιον χόρτον, τὸ ὁποῖον τὰς ἔκαμνε πολὺ καταλλήλους πρὸς καθαρισμὸν τῶν ἐνδυμάτων.

Ἐπειτα ἐπλησίαζε ἄνθρωπος ὑψηλόσωμος, ὀστεώδης καὶ μονόφθαλμος, ἀγνώστου καταγωγῆς, μὲ κάποιαν ἔκφρασιν φόβου εἰς τὸ μεγάλο καὶ στρογγυλὸ μάτι του, σιωπηλὸς, δειλόφυχος, τρεῖς φορὰς φυλακισθεὶς διὰ κλοπὴν κατ' ἀπόφρασιν τοῦ εἰρηνοδίκου καὶ τοῦ κακουργοδικείου. Τὸ ὄνομά του ἦτο Κίζελνικώφ, ἀλλὰ τὸν ἀπεκάλουν «ὁ Ταρασήμεισος», διότι ἦτο κατὰ τὸ ἥμισυ ἀκριβῶς ὑψηλότερος ἀπὸ τὸν ἀχώριστον σύντροφόν του, τὸν διάκονον Ταράσην, ἀπληλαγμένον τῶν καθηκόντων του ἐνεκα τῆς μέθης καὶ τῆς ἀκολασίας του.

Ὁ διάκονος ἦτο ἀνὴρ κοντόχονδρος, μὲ στήθος ἀθλητοῦ καὶ κεφάλι στρογγυλὸν καὶ δασύτριχον. Ἐχόρευε κατὰ τρόπον τρομακτικὸν καὶ ἐβλασφήμει κατὰ τρόπον ἀκόμη τρομακτικώτερον.

Καὶ οἱ δύο οὗτοι ὁμοῦ εἶχαν ἐκλέξει ὡς ἔργον των τὸ πριόνισμα τῶν ξύλων εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ποταμοῦ, κατὰ δὲ τὰς ὥρας τῆς ἐλευθερίας των ὁ διάκος διηγεῖτο εἰς τὸν φίλον του καὶ εἰς ὄλους ὅσοι εἶχαν διάθεσιν νὰ τὸν ἀκούουν, διηγήματα τῆς ἰδίας του ἐφευρέσεως, ὅπως ἔλεγε κομπάζων. Ἀκούοντες τὰς ἱστορίας αὐτάς, ὅπου ἀνεφέροντο πάντοτε ὡς ἥρωες ἄγιοι, βασιλεῖς, ἱερεῖς καὶ στρατηγοί, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ κατοικοῦντες τὸ ἄσυλον τοῦ Κουβάλδα ἔπτυαν μετ' ἀηδίας: ἦνοιγαν τὰ μάτια των ὡσὰν χαῖροι πρὸ τῆς φαντασίας τοῦ διακόνου, διηγουμένου μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μισοκλεισμένους καὶ μὲ τὴν ὄψιν ἀπαθῆ, κάτι πράγματα καθ' ὑπερέολην ἀγροῖκα, καὶ συμβεβηκότα φανταστικῶς αἰσχρὰ καὶ ἄσεμνα. Ἡ φαντασία τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἦτο ἀνεξάντλητος καὶ ἰσχυρὰ: ἠμποροῦσε νὰ ἐφευρίσκη καὶ νὰ ὀμιλῇ ὅλην τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὸ πρωὶ ἕως τὸ βράδυ, χωρὶς νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὰ αὐτά. Ἐν τῷ προσώπῳ του ἐχάθη ἴσως ποιητῆς μεγάλης φήμης ἢ τοῦλάχιστον διηγηματογράφου ὄχι τόσον κοινός, πού εἶχε τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ ἐξυπνᾷ τὴν ζωὴν πανταχοῦ καὶ νὰ ἐμψυχώνῃ

καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς λίθους μὲ τὴν ὁμιλίαν του, τὴν ἀκάθαρτον μὲν ἀλλὰ εἰκονικωτάτην καὶ ζωηρῶς ἐκφραστικὴν.

Ἐπῆρχεν ἀκόμη ἐκεῖ ἓνα ἀνόητον μειράκιον, κακοφτιασμένον, τὸ ὁποῖον ὁ Κουδάλδης εἶχε βαπτίσει «τὸ Μετέωρον». Ἦλθε μιὰ βραδιά διὰ νὰ κοιμηθῆ ἐκεῖ, ἔπειτα ἔμεινε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τούτων πρὸς ἐκπληξίν των. Κατ' ἀρχὰς δὲν τὸν παρετήρησαν τὴν ἡμέραν ἔφευγεν ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι, γυρεῦον κανένα μέσον ὑπάρξεως, ἀλλὰ τὰ βράδια ἔμεινε στερεῶς φυτευμένον ἐκεῖ μεταξὺ τῆς φιλικῆς παρέας, ὁ δὲ Ἰλαρχος ἐπιτέλους τὸ παρετήρησε :

— Χαμένε! τί γυρεύεις ἐσὺ σ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ χῶματα;

Τὸ χαμίσι ἀπεκρίθη μὲ τόνον σύντομον καὶ τολμηρόν :

— Ἐγώ;... ἓνας ξυπόλυτος.

Ὁ Ἰλαρχος τὸν ἐκοίταξε κατὰ πρόσωπον μὲ βλέμμα ἐξεταστικόν. Ὁ νεανίας εἶχεν ὄψιν ἀρκετὰ ἀόριστον, κόμην πολὺ μακράν, πρόσωπον χονδροειδές, ἄτριχον, μὲ μῆλα ἐξέχοντα, στολισμένον μὲ μύτην ἀνασηκωμένην. Ἐφοροῦσε βλοῦζαν κυανῆν χωρὶς ζώνην· λείψανον ψιαθίνου καπέλλου ἦτο ὀλόγυρα στὸ κεφάλι του. Τὰ πόδια του ἦσαν γυμνά.

— Εἶσαι βλάκας! — εἶπεν ἀνθεντικῶς ὁ Ἀριστείδης Κουδάλδης. Τί νὰ σὲ κάνουμε ἐσένα;... Πίνεις ρακί; Ὁχι... Νὰ κλέψης;... ξέρεις νὰ κλέψης; Οὔτε. Φύγε ἀπ' ἐδῶ, πήγαινε νὰ τὰ μάθης ὅλ' αὐτὰ, κ' ὕστερα νὰ γυρίσης, ὅταν θὰ γίνης ἄνθρωπος....

Ὁ νέος ἤρχισε νὰ γελά.

— Γιατί ὄχι!.... θὰ μείνω λίγο μαζί σας.

— Μὰ γιατί;

— Διότι.

— Νὰ ἓνα... μετέωρο! εἶπεν ὁ Ἰλαρχος.

— Πάω νὰ τοῦ πετάξω τὰ δόντια, — ἐπρότεινεν ὁ Μαρτσιανῶφ.

— Καὶ γιατί; — ἠρώτησεν ὁ νέος.

— Διότι.

— Κ' ἐγὼ θὰ πάρω μιὰ πέτρα καὶ θὰ σὰς σπάσω τὸ κεφάλι! — ἐφώναξε μὲ σεβασμὸν ὁ νέος.

Ὁ Μαρτσιανῶφ θὰ τὸν ἐξυλοφόρτωνεν, ἂν ὁ Κουδάλδης δὲν ἐπενέβαινε :

— Ἀφησέ τον... Εἶναι λιγάκι ξάδερφός σου, ἀδερφέ... ἴσως δὲ καὶ ὀλωνῶν μας. Ἐσύ, δίχως αἰτία, θές νὰ τοῦ πετάξης τὰ δόντια· ἐκεῖνος, ὅπως ἐσύ, δίχως αἰτία, θέλει νὰ ζήσει μαζί μας. Σὲ καλὸ νὰ τοῦ β'γῆ... Ἡμεῖς ζοῦμε δίχως λόγο, γι' αὐτὸ καὶ μόνο... Ζοῦμε, μὰ γιατί; Διότι! Κ' ἐκεῖνος ἐπίσης κάμνει τὸ ἴδιο... ἄσ' τονε λοιπὸν νὰ τὸ κάμνη.

— Καὶ ἐν τούτοις, καλὰ θὰ ἔκανες παλληκάρι μου, νὰπομακρυνθῆς ἀπὸ μᾶς, — συνεβούλευσεν ὁ Δάσκαλος μὲ τὰ θλιβερά μάτια του.

Ὁ ἄλλος δὲν ἀπήντησε διόλου καὶ ἔμεινε. Μετὰ ταῦτα τὸν ἐσυνείθισαν καὶ δὲν τοῦ ἔδιδαν πλέον προσοχὴν. Ἐκεῖνος δὲ ἔμενεν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν καὶ παρετήρει τὰ πάντα (*).

Μετάφρασις Δ. Π. Ἀλβανοῦ.

(Ἀκολουθεῖ.)

(*) Ἐνας φίλος μας ἐπιμένει ὅτι τὸ περιγραφέν τοῦτο πρόσωπον εἶναι ὁ ἴδιος συγγραφεὺς ἴσως δὲν ἔχει ἄδικον, ὅταν ἀναλογισθῶμεν τὴν ἀληθικὴν καὶ ἀστεγον νεανικὴν ζωὴν τοῦ Γόρκυ. Σημ. Μ.

ΦΤΩΧΟΠΑΙΔΑ

Μᾶς γκρέμισε τὸ χαμηλὸ σπιτάκι
στάρι δὲν ἔχουμε στὸ μύλο γιὰ ν' ἀλέσει
οἱ χόβολες πετρώσανε στὸ τζάκι
καὶ ἡ μάνα μας μαλλὶ δὲν ἔχει γιὰ νὰ γνέσει.

Τὸν Κύρη μας τὸν πήρανε οἱ παπάδες
καὶ τώρα πόρτα πόρτα στὸ χωριὸ χτυπάμε
καὶ κλαίμε νὰ μᾶς δώσουνε παράδες
οἱ Χριστιανοί, γιατί δὲν ἔχουμε νὰ φάμε.

Ἦρθαμε τὰ Χριστούγεννα νὰ ποῦμε
καὶ γλυκοτραγουδάμε γιὰ λιγάκι
φωμὶ καὶ κάρβουνα, τί... μέρες ποῦναι
νὰ ζεσταθούνε οἱ χόβολες στὸ τζάκι.

Νίκος Σαντοριναῖος.

Κων)πολις.

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ

Ἄργα κυλᾶ τοῦ Ἡριδανοῦ
χαρούμενο τὸ κῦμα,
τοῦ χρυσομάλλη Φαέθοντα
τὸ ἀσημένιο μνήμα...
Μὰ κλαί ἡ μάνα ἡ δύστηνη
στοῦ ποταμοῦ τὴν ἄκρα
— ἀναφυλλιάρα ἱτιά —
καὶ βράζει μὲς στὰ μάτια της
γοργότρεχα τὰ δάκρυα
τοῦ πόνου ἢ φωτιά... .

Τώρα περνᾶ οὐρανόδρομη
ἢ θεϊκὴ μορφιά του,
ἢ ὄψις ἢ ἠλιογέννητη
τοῦ ἀτρόμητου παιδιοῦ της,
καὶ τώρα τ' ἀστραπόβροντο
μὲ τὰ χρυσᾶ μαλλιά του
πλέκει φωτιὲς ἀπὸ θυμούς
τοῦ ἀσπλαχνου θεοῦ της!
Πότε πεθαίνει στὸν καῦμό
καὶ πότε στὴν τρομάρα,
καὶ ξεψυχᾷ ὁ πόνος της
σ' ἀμίλητη κατάρα!...

Καὶ λειώνει, λειώνει σιγανὰ
σὲ δάκρυα πυρωμένα,
ποῦ στὸ ποτάμι σβύνονται,
καὶ κάμουν τιμημένα
χρυσήλεκτρα πολλὰ,
ὅπου φωλιάζει ἀμέτοχη
τῆς Μάνας ἡ ἰδύνη. —
Μάνα καὶ πόνος ὁ ποταμὸς
μὲς στὰ νερά του κλείνει
καὶ τὰ νερὰ κυλᾶ... .

* *

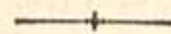
Πέρασαν χρόνια! Μιὰ φορὰ
σ' ἐνὸς προφήτου χέρια
τρέμει τὸ δάκρυ τὸ ξανθὸ
σὲ κύματα αἰθέρια... .
Τὴν Πλάσι ὡς τὰ πέρατα
ἢ λαχτάρει πλημμυρίζει,
κι' ἀνήκουστο μυστήριον
τὸ δάκρυ ψιθυρίζει... .
Ἄπ' τὸν ἠλέκτρινο βωμό,
πῶχτισαν Μάνας στήθια,
θυμιάζει ἀθάνατη πνοή
στὸ θρόνο τὴν Ἀλήθεια... .

Καὶ φοβερὸς ἀντιλαλεῖ
ἀνασασμὸς στὴν Πλάσι!... .
Ἄπὸ τὸ δάκρυ ἢ Δύναμις
τὸν Ὀλυμπο νὰ φθάσῃ
ὄρμῃ καὶ ζώνει γίγαντας
τοῦ Δία τὰ παλάτια!
καὶ σὲ φριχτὴ ἀντάρα
τὸν χαροδότῃ κεραυνὸ
τὸν θρυμματεῖ κομμάτια,
τῆς Μάνας ἢ κατάρα!... .

(Μυτιλήνη)

Φίλων Ὀφειρέτης

ΚΟΙΜΑΤΑΙ...

Τώρα ποῦ ὁ χειμῶνας τῆς ζωῆς σώριασε τὰ
χιόνια στὸ κεφάλι μου, μ' ἀρέσει τῆς νύχτες αὐ-
τέες, τῆς ψυχρὲς καὶ σκοτεινὲς, καθισμένος κοντὰ
στὴ φωτιά, νὰ ζεσταίνω τὸ παγωμένο σῶμα μου
μὲ τὴ φλόγα της καὶ τὴν καρδιά μου μὲ τὴν
ἀνάμνηση τῶν περασμένων.

Δύστηχέ μου καρδιά! Τί σ' ἔκαμαν τὰ χρόνια!
Ἄπέραντο νεκροταφεῖο· νεκροταφεῖο, ποῦ κρύ-
βει ὅτι ἀγάπησα στὸν κόσμο. Λεῖψανα ἱερά, ποῦ
τὰ φυλάγω μέσα μου μὲ σεβασμό, μὲ ζούλεια,
μακρὰ ἀπὸ κάθε ξένο μάτι.

Ὁχρὲς μορφές. ποῦ ἔλαμψαν στὸν ἥλιο μιὰ
φορὰ, γεμάτες ζωὴ, αἰσθήματα ποῦ σ' ἔκαμαν
νὰ κτυπήσῃς δυνατὰ, καρδιά μου, γλυκὲς καὶ πι-
κρὲς ἀναμνήσεις... .

Κοιμᾶται μέσα μου, κοιμᾶται τὸ ξανθόμαλλο,
ἀμέριμο παιδάκι, ποῦ ἤμουν μιὰ φορὰ. Καὶ
μαζὺ μ' αὐτὸ κι' ἡ εὐθυμὲς μέρες καὶ τὰ γέλοια
κι' ἡ τρελλὴ χαρά.

Κοιμᾶται... .

Καὶ ὁ νέος μὲ τὰ ὑπερύψηλα ἰδανικά, ὁ νέος
ποῦ ἤθελε νὰ ἀγκαλιάσῃ σὲ αἰθέριο ἀσπασμὸ
τὴν οἰκουμένη ὅλη. Καὶ μαζὺ του ἡ ἐλπίδα ποῦ
μὲ ξεγέλασε μὲ τὰ πλάνα τῆς ὄνειρα, καὶ τῆς δό-
ξας τὸ φάσμα.

Κοιμᾶται μέσα μου, κοιμᾶται ἡ ἀγάπη μου
ἢ γαλανόφθαλμη παιδούλα, ποῦ στῶν ματιῶν της
τὸ βυθὸ μ' ἔκαμε ν' ἀντικρύσω μιὰ στιγμή τὸν
οὐρανό.

Κοιμᾶται ἡ ἀγάπη μου καὶ μαζὺ της ἡ Εὐ-
τυχία ποῦ πόθησα ἐδῶ κάτω.

Κοιμᾶται μέσα μου ὅτι ἀγάπησα στὸν κόσμο.

Μόνο, τῆς νύχτες αὐτὲς τῆς ψυχρὲς καὶ σκο-
τεινὲς, ὅταν, καθισμένος κοντὰ στὴ φωτιά, γυρνῶ
στὰ περασμένα, ξυπνοῦν ἢ ὠχρὲς μορφές καὶ
παίρνουν ζωὴ. Καὶ σὰν φαντάσματα περνοῦν ἔμ-
πρὸς ἀπ' τῆς ψυχῆς μου τὰ μάτια.

Μὰ προβάλλ' ἢ αὐγὴ καὶ τρέχουν νὰ κρυφτοῦν
στὸ μνήμα τους, ὡς ποῦ νάρθη μιὰ μέρα ποῦ νὰ
κρυφτῆς καὶ σύ, καρδιά, στὸ μνήμα σου καὶ νὰ
μὴ ξυπνήσουν πειὰ ἢ ὠχρὲς μορφές κι' ἢ πεθα-
μένες ἀναμνήσεις.

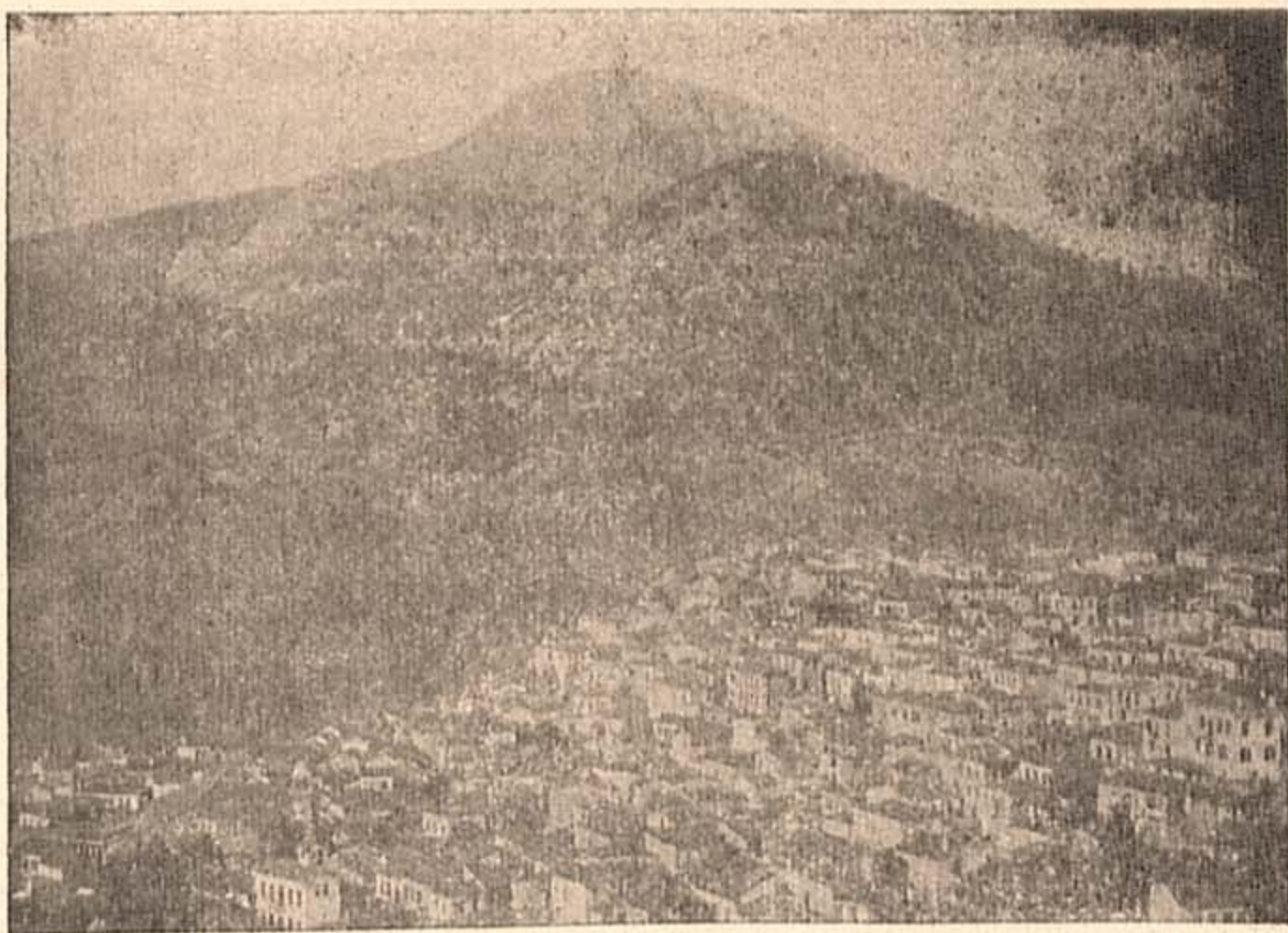
Βόσπορος.

Ἕπατρία Ἀδαμαντιάδου.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΓΡΑΦΙΚΑΣ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Η ΑΓΙΑΣΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΡ' ΑΥΤΗΝ ΟΛΥΜΠΟΣ

(Φωτογρ. Σ. Χοτζαίου).

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ

Ἡ φωτιά ἡ μόνη συντρόφισσα τοῦ Γέρω Ντάλα!

Αὐτὴ τοῦ σφύριζε τραγούδια τῆς καλοκαιριᾶς καὶ τῆς θυέλλης στὴ γωνιά, αὐτὴ τοῦ ἰλάρωνε τὴ σκληρημένη του καρδιά, αὐτὴ τοῦ ἐθέρμαινε τὸ παγωμένο σῶμα, αὐτὴ τοῦ ἔπλαττε ὄνειρα χρυσᾶ καὶ ὀλοπόρφυρα φαντάσματα, τὰ μακρυνὰ τὰ βράδεια τοῦ χειμῶνα! Καὶ τῆς μεγάλες τῆς γιορτὲς κλεισμένος μέσα στὸ παλιὸ τὸ σπίτι του, μὲ τοὺς χορταριασμένους τοίχους καὶ τὴ σκεδρωμένη τὴν ξυλόδεσι, ἀνάβε λαμπάδα δυνατὴ, κι' ἐχαίρετο Χριστούγεννα, κι' ἐγιόρταζε μὲ τοὺς φανταστικούς τῶν φλογῶν χορούς, μὲ τὰ τσιρίσματα τῶν φύλλων, καὶ τῶν κουτσούρων τὰ τραγουδιστὰ σφυρίγματα. Καὶ γύρω εἰς τοὺς ὑψηλοὺς καὶ σκοτεινοὺς τοὺς τοίχους, τοὺς τοίχους τοὺς γυμνοὺς, σκιαὶ μεγάλαι ἐκινούντο, σὰν πεθαμένων ποῦ κατέβηκαν μαζί του νὰ γιορτάσουν. Καὶ ἔμενεν ὁ Ντάλας ὥρες ἔτσι ἀρκετὲς, ἀπολαμβάνων καὶ ξαναγεννώμενος, σὲ ἄλλους κόσμους ταξιδεύων, κόσμους μακρυνούς, ὄνειρευτοὺς καὶ ἀφθαστους.

Βυθισμένος μέσα στὸν ἑαυτό του ἐώρταζε εὐτυχὴς μὲ τὴ ψυχὴ του καὶ τὰ ὄνειρα. Ἐκεῖ κοντὰ του, στερνοὶ του φίλοι καὶ ἀχώριστοὶ του

σύντροφοι, ὅλα τὰ παλιὰ του πράγματα, τῆς ζωῆς του ἀπομεινάρια παραστέκαν. Ἐκεῖ ἡ κρυτωμένη «μπάλα» ποῦ τὸ αἷμα χόρτασε, ἐκεῖ τὸ ἀσημένιο τάσι, ποῦ μὲ κρασί «ξάπόστασε» τὰ παληκάρη ἀπὸ τὴ μάχη. Ἐκεῖ τὸ μαυρισμένο κόνισμα, ἐκεῖ τὸ σκεδρωμένο τῆς προμάμης του σεντοῦκι, ὅλα μαζί του γιόρταζαν, θαρρεῖς!...

Καὶ ἡ φωτιά τώρα ἔπαιζε τὸ μεγάλο σφύριγμα, εἰσίγασε τὸ τριτσοδόλημα καὶ φλόγες κατακόκκινες τριγύρισαν καὶ γλύφανε τῶν ξύλων τὰ πλευρά...

Ἦσαν κούτσουρα χλωρὰ, ποῦ μοναχὸς του ὁ Γέρω-Ντάλας, τὴν παραμονὴ ἐμάζεψε στὸ δάσος. Κούτσουρα ἀπὸ ἔλατο, ἀπὸ πουρνάρια, ἀπὸ «γαύρους» καὶ «δένδρα» καὶ «ὀξίς». Κούτσουρα στοιχειωμένων κλαρικῶν, ποῦ γέρασαν μέσα στοῦ δρυμοῦ τὴν ἀγριάδα καὶ τὸ σκιερὸ μυστήριον...

Ἐβράζαν μέσα οἱ χυμοὶ των θυμωμένοι καὶ ἴδρωναν καὶ ἔσταζαν ὅλη τους τὴ δροσιὰ καὶ ὅλη τὴν χλωράδα, εἰς τὰ χρυσᾶ, τὰ ἀναμμένα κάρβουνα.

— Κι' ἄλλος ἀκόμα σύντροφος.

Ἐλεγε καὶ ξανάλεγε ὁ Ντάλας, σὲ κάθε ξεράδι

όπου έκοψε, στο σπῆτι του νά φέρη.

— Κι' άλλος άπόψε σύντροφος!

“Ω τί καλοί κοῦ εἶναι οἱ συντρόφοι τοῦτοι, τώρα ποῦ ὅλα γύρω πέθαναν καὶ γερασμένα τ' άψυχα γέρνουν σάν νά τοῦ ζητῶν παρηγοριά!

* *

Μεσάνυχτα θά εἶναι πειά!... “Οξω τὰ σῆμαντρα ἀκούονται ὅπου καλοῦν τοὺς χριστιανούς στη λειτουργία. Κρυστάλλινες φωνές καὶ ἤχοι γίνονται καὶ γεμίζουν τὸν ἀστεροκέντητο οὐρανό σάν ἄγγελοι νά βγῆκαν ἀπὸ τοὺς γαλάζιους τρούλους καὶ τὰ ψηλά καμπαναριά νά διαλαλήσουν τοῦ Σωτῆρα καὶ Χριστοῦ τὴν γέννησι!

Τὰ ξύλα παῦσαν πλέον νά θυμώνουν, τὸ σφύριγμα μουρμούρισμα: ἐγίνηκε καὶ ἐμίχρυναν ἡ φλόγες, ὄχι κόκκινες, μενεξεδένιες πειά, σάν νά μαζευθῆκαν ν' ἀκοῦσαν τῶν πυρωμένων ξύλων τὸ μουρμουρητὸ καὶ τὴν διήγησιν:

— «..... Χριστούγεννα σάν σήμερα, — τὸ ἔλατο ποῦ πρωτολέει — σκλαδιά ἐπλάκωνε τὸν τόπο μας, σκλαδιά βαρειά σάν τὸ μολύδι. Πόσους ἀρματωλοὺς καὶ κλέφτες εἰς τὰ κλαδιά μου δὲν ἐκράτησα!! πόσοι δὲν γιορτάσαν, τοῦ Θεοῦ τὴ Γέννησι, δαγκώνοντας τὸ βόλι καὶ προσκεφάλι ἔχοντας τὰ χιονισμένα μου κλαριά. Καὶ ὅμως ποτέ καρδιά δὲν χτύπησε θερμότερα διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Θεανθρώπου καὶ ποτέ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς δὲν εἶδαν τόσα χρώματα σὲ γῆ καὶ οὐρανό, κάμπους, βουνά καὶ δάση, ὅσο τῶν παλληκαριῶν π' ἀγκάλιασα καὶ μ' ἀγκαλιάσαν. “Ω τὰ ἅγια κόκκαλα ὅπου σπαρμένα εἶναι σήμερα, πῶς ἤθελα, γιὰ μοιρολόι τους, ἐτοῦτο δῶ τὸ τελευταῖο στήριγμά μου, νάσαι....»

Χρόνια ἀλησμόνητα καὶ Χριστούγεννα ποῦ πειά δὲν θά ξαναγυρίσουν!.... Χριστούγεννα ποῦ θά γιορτάζαν καὶ οἱ πολεμιστὰ κλησιά τους ἔχοντας ὄλο τὸν οὐρινό, καντήλια τους τὰ ἄστρα, ἡ καρδιά των λειτουργὸς καὶ ἡ ἐλπίδα των, θυμίαμά της!.....»

* *

Καὶ εἶπ' ὁ «γαῦρος» πικραμένος κι' ἡ «ὀξιά»:

— «... Σάν σήμερα μοῦ τῶφεραν τὸ παλληκάρι, ποῦ βόλι ἐχθρικό τοῦ ἔσχισε τὰ στήθη. Συντρόφοι μὲ ἀσημένια ἄρματα ποῦ βροντοχτύπαγιν, ἀκολουθοῦσαν τὸ ξόδι του. Στη μάχη ἔπεσε «ἀνήμερα» προσφέροντας τὸν ἑαυτό του στὸ Θεὸ καὶ στήν ἐλευθεριά, θυσία. Τὸ ρίψαν μέσ' στὸ μνήμα, ποῦ ἔσκαψαν στή ρίζα μου: «Καλὰ Χριστούγεννα!» τοῦ φώναξε ὁ καπετάνιος. «Καλὰ Χριστούγεννα» φωνάξαν καὶ τὰ παλληκάρια του, ἀδειάζοντας τὰ «καρνοφύλια» στὸν ἀέρα! Βροντολαλήσανε τὰ πέρατα, ὡσάν νά μούγγριζε ἡ σκλαδωμένη φύσι, σὶν νά τραντάχτηκαν ψυχές ὅπου αἰῶνες κοιμηθῆκαν!....»

Τὸ θάψανε τὸ παλληκάρι....

Ἐγὼ, ἡ ρίζες μου, τοῦ ῥούφηξαν τὴν ἀντρεία του καὶ τὰ νειάτα του, καὶ ὡς τὴν τελευταία ἴνα μου, αἰσθανόμουνα τοὺς πόθους τοῦ κορμιοῦ ποῦ ἔφαγα, κι' ἐφτέρωναν τὰ ὄνειρά του, κάθε βράδυ....

Καὶ ὅταν ἐλευθεριά ἐγίνηκε, τὴν νύχτα ποῦ

ξυπνᾶνε τὰ φαντάσματα στὰ ἀργυροπράσινα τοῦ φεγγαριοῦ τὰ μάγια καὶ κάθε χρόνο καὶ καιρὸ, σάν σήμερα, ποῦ μανιασμένος ὁ ἀέρας μέσα στὸ λόγγο πνέει, τραγοῦδι τῆς λευτεριάς οἱ κλάδοι μου τοῦ ἐφελναν, τραγοῦδι τῆς λευτεριάς, τῆς λευτεριάς ποῦ αὕτη ἡ νύκτα τὴν ἠυλόγησε ὅσὸν κόσμο!....

* *

Κι' ἀπολογεῖται ὁ πεῦκος.

— «... Τοὺς χρόνους τῆς σκλαβιάς ἔγὼ δὲν τοὺς γνώρισα.

Σ' ἀνδρειωμένους ὅμως χρόνους ἦρθα, ποῦ κλέφτες τρέχαν στοὺς δρυμοὺς, κι' ἀσίκηκα τραγοῦδια ἀντηχοῦσαν. Πόσες φορὲς σὲ κλέφτικα συμπόσια εὐρέθηκα καὶ πόσες ἡ κνίσσα τῶν ψητῶν μὲ τὰ πρασινα ἴμου φύλλα ἀγκαλλιόστηκε σ' ἐρωτικό ἀγκάλιασμα. Εὐμορφες βλαχοπούλες τοὺς ἀνδρειωμένους κέρναγαν, καὶ στὸ σημάδι, ἡ τρυφερὲς κορφές μου πέφταν....

Χριστούγεννα κλεφτῶν, ποῦ ἔκοδαν τῶν σκληρῶν πλουσίων κεφάλια καὶ γονατιστοὶ κατόπιν εἰς τὸ «προσκυνητάρι» πέφτανε προσφέροντας τὸ μαλαμοκαπνισμένο καὶ αἱματοδαμμένο των σπαθι, θνάθημα εἰς τὸν Χριστό τους καὶ προστάτη τους!....»

* *

— Κι' ἐγὼ τί νά σᾶς πῶ, ἡ κουμαριά ἐφώναξε!

Δὲν μ' ἔφαλλαν ἐμένα τραγοῦδια τῶν παλληκαριῶν, οὔτ' ἔκρουσα στὰ φύλλα μου ἀρματωλοὺς καὶ κλέφτες. Δὲν μὲ λιδάνισαν ἐμένα κνίσσες ψησταριῶν, οὔτε ἐστρίχωσα λεδένιες! Χριστούγεννα τσομπάνους μόνον εἶδα ἔγὼ, καὶ κοκκινίζαν οἱ καρποί μου ἀπὸ τὰ κλεφτὰ φιλήματα, ποῦ δροσερὴ καὶ ροδομάγουλη βοσκοπούλα, βοσκοπούλα μὲ στήθη, σάν κρῦο νερὸ, καὶ βυζάκια, σάν λεμόνια, ἔδινε!....

Τὰ πρόδατα βελάζαν στήν πλαγιὰ, πουλάκια παγωμένα καὶ ἐρωτιάρικα εἰς τὸ φυλλώματά μου τρύπωναν καὶ μὲ φλογέρα πέρα «ἐμοίρετο» τὴ νερότι καὶ τὴ χαρὰ, ποῦ ἀγύριστα περνάει....

* *

Καὶ ὄλο λένε, καὶ ὄλο λένε ἱστορίες τὰ ξύλα τῆς φωτιᾶς.

Τ' ἀκούει ὁ Ντάλας ὅλα, τριγυρισμένος ἀπὸ φαντάσματα καὶ ἴσκιους ζωῆς κι' ἀπομεινάρια...

Κι' ὅσο ἡ ὥρα ἐπερνοῦσε τόσο κι' αὐτὰ ἐχάνοντο.

Ἡ φλόγες πάσαν πειὰ τῆς ἱστορίες των, καὶ ἡ φωτιὰ ἀπεκοιμήθη. Σδύσαν τοῦ τοίχου ἡ σκιές, ἔφυγαν τὰ φαντάσματα ποῦ ἦρθανε μαζί του νά γιορτάσουν τὰ Χριστούγεννα, καὶ ἔκρουσε τὸ σκοτάδι τὰ παλαιὰ τὰ λείψανα ποῦ παραστέκαν!

Μὲ γυρμένο τὸ λευκό του κεφάλι ὁ Γέρω-Ντάλας, οὔτε κινεῖται κᾶν. Κοιμᾶται καὶ νειρεύεται καὶ ξαναζῆ εἰς τὰ παλῆα τὰ γρόνια.....

Ἐξω ἡ αὐγὴ τὸ πρωῖνὸ γαλάκτωσε σκοτάδι. Ἡ ἐκκλησιὰ τελείωσε τὴ λειτουργία της κι' ὀλόχαρος ὁ κόσμος βγῆκε μὲ γέλοια καὶ χαρὲς καὶ καλοχρονισμοὺς καὶ λάμπεις....

Τοῦ Ντάλα ὅμως τὰ Χριστεῖγεννα περάσαν
πειά....

Ἔσβυσε στὸ τζάκι ἢ φωτιά, ἢ νύχτα πῆρε
φεύγοντας τῆς πλάνης τῆς, οἱ πεθαμένοι ξεναγύ-
ρισαν στὰ κρύα μνήματά των, κι' ὁ γέρος σὲ
ὑπνο βαθύ, σὲ ὑπνο λησιμονιάς βυθίστηκε.

Τοῦ ἄλλου κόσμου, ποῦ ὄξω ἀναδεύεται, ἡ
μεγάλη ἢ γιορτὴ ἀρχίζει τώρα .....

(Ἀθῆναι).

Σταμ. Σταματίου

ΛΕΣΒΙΑΚΗ ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ

I

Κάτω εἰς τὸν Μακρὺ-Γιαλὸ
καὶ πέρα 'ς τ' Ἀκρωτήρι
μὴν ἀνοιξιὰτικὴ βραδυνά,
ποῦ τὸ φεγγάρι εἶχανε
καὶ τ' ἀστρα πανηγύρι,
χαρούμενος 'ς τὴν ἀμμονδιά
ἐπερπατοῦσα κ' ἔσφιγγα
'ς τὸ πατρικὸ μου χέρι
ἐν' ἀγγελόπλαστο παιδί,
ποῦ τοῦ σπιτιοῦ μου ἦτανε
τὸ λαμπερὸ ἀστέρι.

Σὰν τὸ πουλάκι 'ς τὸ κλαδί
ποῦ πρωτανοίξει τὰ φτερά
καὶ θέλει νὰ λαλήσῃ,
κ' ἐκεῖνο πρώτη του φορὰ
ἄνοιγε τὰ χεῖλάκια του
νὰ πρωτοτραγουδήσῃ.

Ἐκύταξα τὸν Οὐρανὸ
κ' εἶπα 'ς τὴν προσευχή μου:
«Θεέ μου, σὲ παρακαλῶ
τὰ χρόνια σὰν περάσουνε
νὰ λθῆ μὲ τὴν εὐχή μου
κ' ἐκεῖνο 'ς τὸν Μακρὺ-Γιαλὸ
καὶ 'ς τ' Ἀκρωτήρι ν' ἀνεβῆ
μεγάλον παλληκάρι,
κι' ὅταν οἱ φίλοι μου τὸ 'δοῦν
νᾶχῃ λεβέντικο κορμὶ
καὶ νὰ μιλᾷ μὲ χάρη
νὰ θυμηθοῦνε καὶ νὰ ποῦν:
'Ἐδῶ τὸ μεγαλώσαμε

Σ. Σ. Χ. Ὁ φίλος ποιητὴς καὶ γνωστὸς Διευθυντὴς
τῆς Σμυρναϊκῆς ἐγκρίτου Ἑρμηνείας διὰ τῶν συγκινη-
τικῶν αὐτῶν στίχων θρηνεῖ τὴν γνωστὴν ἀπώλειαν τοῦ
μονακρίβου υἱοῦ του, οὐτινος ἢ νηπιακῆ ἡλικίας διήλ-
θεν ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν, ἐξ ἧς καὶ ὁ πατὴρ τοῦ ποιητοῦ
κατάγεται, δι' ὃ καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν ἰδιαιτέρα πάντοτε
στοργή του.

σ' αὐτὸ τὸ ἀκρογιαλί,
ποῦ ν' αἰ 'ς τὸν Κόσμον ξακουστὸ
γιὰ τῆς γλυκιάς του Ἄνοιξης
τὰ μυρωμένα κάλλη».

II

Χρόνια πολλὰ περάσανε,
μὰ πόσα δὲν θυμοῦμαι,
γιατὶ τὰ δάκρυα σβύνουνε
ἀνάμνησες θλιμμένες.
καὶ πάλι 'ς τὸν Μακρὺ-Γιαλὸ
καὶ πέρα 'ς τ' Ἀκρωτήρι
ἐπερπατοῦσα μὴ βραδυνά
'ς τὴν ἀμμονδιά σκυμμένος.
Ἐγύρευα, ταλαίπωρος,
ἀνάμεσα 'ς τὰ φύκη,
ποῦ περνοφέρν' ἡ θάλασσα
κ' ὅπου ξερνᾷ τὸ κύμα,
τῆς τότε εὐτυχίας μου
νὰ βρῶ κανένα ἶχνος.
Μ' ἀλλοίμονο δὲν εὔρηκα
ἢ τὸ σκληρὸ τῆς μνήμα!

Ἐν Μυτιλήνῃ.

Μ. Δ. Σειζάνης.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ

— «Δὲν ξέρω πόσο ἀσκέρι σέρνω κατόπι μου,
τὸ μέτρημά του ἄβολο κι' εἶστε τρακόσοι. Ἐλα
παράδωθε τάγματα καὶ σοῦ χαρίζω τὴ ζωὴ, σένα
καὶ τοὺς δικούς σου.

— Ἐλα πάω τα!
— Κακόμοιρε! ἀπὸ μιὰ σαίτιν μόνε νὰ ρί-
ξουμε, τὰ βέλη μας, σὰ σύνεφο, σκοτίζουνε τὸν
ἥλιο, καὶ εἶστε τρακόσοι.

— Στὸν ἴσκιον πολεμᾶμε.»

Καὶ τὰ παλλικάρια ξαπλώθηκαν στὰ χόρτα καὶ
σοβαροί, ἀξένιαστοι καὶ σιωπηλοὶ σὰν κάθε μέρα
ἔκαμαν τὸ λιτό τους πρόγευμα.

Ξάφνου ὁ Λεωνίδας σηκώθηκε καὶ μὲ ματιὰ
λοξοχαμηλωμένη λέγει:

— «Μὴν παρατρῶτε, παιδιά, φυλάξτε τὴν ὄρε-
ξή σας γιὰ τὸ βράδι. Ἀπόψε συμπόσιο ἔχουμε
στοῦ Πλούτωνος.»

Σκορπίσθηκαν τὰ παλλικάρια καὶ ξεμούδιαζαν
τὰ σιδερένια τους τὰ νεῦρα δοκιμάζοντας τάρ-
ματά τους. Δὲν ἔγινε καμιὰ ρητορικὴ ἡμερησία
διάταξη. Κανένας δὲ μίλησε γιὰ νόμους καὶ γιὰ
θεσμούς. Κανένας δὲ σκαρφίστηκε νὰ πῆ γιὰ κα-
θήκοντα καὶ γιὰ χρέη. Κουτσαδίικη περιφρό-
νηση κάθε νόμου κι' αὐτοῦ ἀκόμα τοῦ νόμου
τοῦ τρανοῦ ποῦ ἐθέσπισε ἡ ἀγαθὴ ἢ φύση: τὸ
σεβασμὸ τῆς ζωῆς.

Τὰ μεσάνυχτα στὸ συμπόσιο τοῦ Πλούτωνος
τὰ παλλικάρια μετρήθηκαν καὶ μόνον ἓνα ἔλειπε.

— «Εἶναι κουτσός καὶ δὲ θὰ μᾶς πρόφτασε
ὅπου κι' ἂν εἶναι θὰ φανῆ», εἶπε κάποιος.

— «Τὸν περιμένουμε στὸ τραπέζι» εἶπε ὁ Λεω-
νίδας· καὶ τὸ φαγοπότι ἄρχισε μὰ δὲν ἐτέλειωνε.

Τὸ κάτω κάτω ὁ Πλούτων βαρέθηκε κι' ἔσφιλε τὸν Ἑρμῆ νὰ φέρῃ τὸν κουτσό, γιὰ νὰ ξεμπερδέβῃ. Μόλις ἦλθε ὁ κουτσὸς ἔδγαλε ἕνα μικρὸ κύλινδρο καὶ δίνοντάς τον στὸ Λεωνίδα:

— «Νά, τοῦ εἶπε, τί γράψανε στὸν τάφο σας.»
Ὁ Λεωνίδας ξετύλιξε τὸν κύλινδρο διάβασε:

«Ὡ ξεῖν' ἀγγέλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων ρήμασι πειθόμενοι»

καὶ ξύνισε τὰ μούτρα του. Κατόπι τὸν πέταξε ἀνάμεσα στὰ παλλικάρια του καὶ μὲ ματιὰ λοξοχαμηλωμένη:

— «Παιδιά, εἶπε, ὦραϊα μᾶς τὴ σκάρωσε ὁ δάσκαλος.»

Κων)πολις.

N. Ἀμουργιανός.

ΤΟ ΣΤΕΦΑΝΙ...

Τὸ στεφάνι ποῦ φορῶ
Στὰ χυτὰ μαλλιά μου
Δὲν τὸ πλέξανε ἀνθοὶ
Λεμονιάς δροσάτοι,
Οὔτε ἀπὸ δάφνινα
Ἐγινε κλωνάρια
Ποῦ στολίζουν τῆς δροσιάς
Τὰ μαργαριτάρια....

Τὸ στεφάνι ποῦ φορῶ
Στὰ χυτὰ μαλλιά μου,
Τὸ λευκό μου μέτωπο
Κάποτε ἠματώνει....
Ἐέρεις... θὰ στὸ πῶ κρυφά...
Μὴ κανεῖς τὸ μάθη...
Τὸ στεφάνι ποῦ φορῶ
Ἐγινε ἀπ' Ἀγκάθι.

Σαμψοῦς, 8 Δεκεμβρίου.

Μαρίνα Καρακάση
τὸ γένος Πίπιζα.

ΑΠΟ ΤΑ „ΕΡΕΙΠΙΑ“

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ

(ΑΛΛΑΞΕΙΡ)

Απὸ τοὺς γκρέμιους σου Ναοῦς, τὰ γκρέμια σου ἔξωκ-
[κλήσια
τὰ ρημαγμένα Τείχη,
φαντάζομαι τὶς Δόξες σου, αἰσθάνομαι τὰ Ἡλύσια
θαυμάζοντας τὸ πάλε ἕνα τοῦ Χρόνου μὲ τὴ Τύχη.

Τείχη ποῦ περιφρόνησαν τοῦ Ἄρη τ' ἀστροπελέκια
κι' ἀνθρώπινες φοβέρες,
τώρα φωληρά γενήκατε ποῦ χτίζουν τὰ λελέκια
ψηλὰ ὅσο φτάνουν τῶν Τζαμιῶν κ' εἰς πέρα οἱ Μιναρέδες!
Φιλαδέλφεια.

Κώστας Μισσηλίδης

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ Ὀσκάρ Οὐάιλντ.

Ὁ μισούμενος ἀπὸ τοὺς συμπολίτας τοῦ Ἄγγλους Ὀσκάρ Οὐάιλντ, εἰσήχθη εἰς τὸ Λονδίνον διὰ τοῦ Γερμανοῦ Ριχάρδου Στράους. Ἀφ' οὗ πρό τινων μηνῶν ὁ διάσημος οὗτος μουσικὸς συνθέτης τῆς Γερμανίας ἀπεθεώθη μὲ τὴν «Ἠλέκτρα» του εἰς τὸ Λονδίνον, νέαν παρουσίαν ἐκπληξίν τῶρα μὲ τὴν «Σαλώμην» τοῦ Ὀσκάρ Οὐάιλντ, τὴν ὁποίαν, ὡς γνωστὸν, αὐτὸς ἐμελοποίησεν. Ὁ ἀγγλικὸς τύπος κρίνει ἐνθουσιωδῶς τὴν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν τῆς παραστάσεως τῆς «Σαλώμης», μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι θρηνεῖ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἔργου τοῦ Οὐάιλντ, ὅπως τὸ παρεμόρφωσεν ἢ ἀγγλικὴ λογοκρισία π. χ. οἱ 5 γέροντες ἑβραῖοι μετεβλήθησαν εἰς 5 ἀγραμμάτους, ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς καλεῖται προφήτης, ἡ κεφαλὴ του ἐξωρίσθη ἀπὸ τῆς σκηνῆς κλπ.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«ΧΡΟΝΙΚΑ» — Κατ' αὐτὰς πρόκειται νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν πρό τινος διακοπεῖσαν ἐκδοσίν του τὸ γνωστὸν ἑβδομαδιαῖον φιλολογικὸν ἐν Κων)πόλει περιοδικὸν «Χρονικά», ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν κ. κ. Ἄχ. Γεωργιάδου καὶ Κ. Μπέλλα. Κατὰ τὴν Β' περιόδον του τὸ ῥηθὲν περιοδικὸν θὰ ἔχῃ καθαρῶς ῥιζοσπαστικὸν πρόγραμμα μὲ ὑλὴν ἐκλεκτὴν καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαν. Ὡς τακτικοὶ συνεργάται φέρονται οἱ κ. κ. Α. Ἐφταλιώτης, Α. Πάλλης, Χ. Χριστοβασίλης, Π. Βασιλικός, Ν. Μπέλλας, Μελαχρινός, Σαντοριναῖος, Κ. Γαζίας, Φιλήντας, Χαρικλῆς, Καστρινός κ. λ. π.

Ὁ ἐν Παρισίοις Ἕλληνας ποιητὴς Σωτήρης Σκίπης εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς στείλῃ τρία ἐκ τῶν τελευταίων ἔργων του εἰς χωριστὰ τεύχη, «Τσιγγανόθεοι», «Τρόπαια στὴν Τριχυμία» καὶ «Θέατρο καὶ Πρόξα».

Περὶ αὐτῶν θὰ γράψῃ εἰδικὸς μας συνεργάτης προσεχῶς εἰς τὴν «Χαραυγὴν».

«ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΓΑΜΟΥ» — Ἐξεδόθη εἰς μικρὸν τεύχος ἡ «Ἱστορία τῆς Περγάμου» τοῦ ἐν Περγάμῳ φίλου μας κ. Γ. Χονδρονίκη.

«ΠΕΡΙΔΡΟΜΟΣ» — Κατ' αὐτὰς πρόκειται νὰ κυκλοφορήσῃ τὸ μοναδικὸν γελοιογραφικὸν καὶ σατυρικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἐν Κων)πόλει φίλου λογίου καὶ πρώην συντάκτου τοῦ «Σχορπιῶ» κ. Χρ. Δεληγιαβούρη (Χαρικλῆ). Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι πάντες οἱ Μυτιληναῖοι θὰ σπεύσουν νὰ ἀπολαύσουν τὸ ὦραϊον ἡμερολόγιον τοῦ φίλου μας, ἀντὶ εὐθνητοτάτου ἄλλως τε τιμῆματος (3½ γρ.).

— Ἡ «Χαραυγὴ» εὐχεται εἰς τοὺς συνδρομητὰς καὶ ἀναγνώστας τῆς αἰσίου καὶ εὐτυχῆς τὸ νέον ἔτος 1911.

— Τὴν γενικὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῆς «Χαραυγῆς» ἐν Κων)πόλει ἀνέλαβεν ὁ συνεργάτης μας κ. Νίκος Καστρινός, μετὰ τοῦ ὁποίου παρακαλοῦνται νὰ συνεννοῶνται οἱ ἐν Κων)πόλει λόγοι συνεργάται, συνδρομηταὶ καὶ ἀναγνώσταί μας διὰ πᾶν ὅτι ἀφορᾷ τὴν «Χαραυγὴν».

— Ἡ συνέχεια τοῦ διηγήματος τοῦ κ. Ἄλ. Παπαδιαμάντη «Ὁ ἀντίκτυπος τοῦ νοῦ» εἰς τὸ προσεχῆς, ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ ἐμφανισθῇ καὶ ὁ νέος πολῦτιμος συνεργάτης τῆς «Χαραυγῆς» ὁ γνωστότατος λογογράφος καὶ ποιητὴς κ. Ζ. Παπαντωνίου.

— Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἴδουν τὸ φῶς αἱ ὦραϊα μεταφράσεις τοῦ συνεργάτου μας κ. Πέτρου Ραῖση, τοῦ ὁποίου ἐν θαυμάσιον ποίημα θὰ δημοσιεύσωμεν εἰς τὸ προσεχῆς φυλλάδιον. Ὁ τραγουδιστὴς τῆς Γερμανίας Χάινε θὰ ἀναζήσῃ εἰς τὰς ἐκλεκτὰς μεταφράσεις τοῦ κ. Ραῖση.

Ἑπεύθυνος: *M. Σ. Βάλλης.*